

Profesionalni razvoj odgojitelja kao čimbenik odgojno-obrazovne ustanove

---

Mitar, Ivona

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:980072>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA
KAO ČIMBENIK KVALITETE ODGOJNO-
OBRAZOVNE USTANOVE**

IVONA MITAR

Split, 2021.

ODSJEK ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
DIPLOMSKI IZVANREDNI STUDIJ - RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I
OBRAZOVANJE
KOLEGIJ: KVALITETA I IDENTITET ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

DIPLOMSKI RAD

**PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA KAO ČIMBENIK
KVALITETE ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE**

Mentorica: doc. dr. sc. Ivana Visković

Studentica: Ivona Mitar

Split, rujan 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. KVALITETA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE.....	2
2.1. LJUDSKI RESURSI.....	3
3. PROFESIJA I PROFESIONALNI IDENTITET ODGOJITELJA.....	5
3.1. ODGOJITELJSKA PROFESIJA.....	5
3.2. PROFESIONALNI IDENTITET ODGOJITELJA.....	6
4. PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA.....	8
5. PROFESIONALNIM RAZVOJEM PREMA KVALITETI ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE.....	12
5.1. STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJITELJA.....	13
5.1.1. VRSTE STRUČNOG USAVRŠAVANJA.....	14
5.2. REFLEKSIVNA PRAKSA ODGOJITELJA.....	15
6. METODOLOGIJA EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA.....	17
6.1. CILJ I ZADAĆE ISTRAŽIVANJA.....	17
6.2. UZORAK.....	17
6.3. POSTUPAK ISTRAŽIVANJA.....	21
6.4. INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA.....	21
6.5. REZULTATI I RASPRAVA.....	22
7. ZAKLJUČAK.....	34
8. LITERATURA.....	36
SAŽETAK.....	41
SUMMARY.....	41
PRILOZI.....	43

1. UVOD

Ovaj rad analizira povezanost profesionalnoga razvoja odgojitelja s kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove. Kvaliteta odgojno-obrazovne ustanove ogleda se kroz suradnju odgojitelja i stručnih suradnika u ustanovi u postizanju odgovornosti, zajedničkim promišljanjem i analizom odgojno-obrazovne prakse. Kvalitetu čini i način razmišljanja odgojitelja i stručnih suradnika o djeci, o odgojno-obrazovnoj praksi te njihovoj vlastitoj ulozi u istoj. Za postizanje kvalitete važno je vrednovanje njezinih dimenzija te evaluacija uspjeha u njezinu postizanju (Slunjski i sur., 2012).

Profesionalni razvoj odgojitelja započinje akademskim obrazovanjem, nema vremensko ograničenje, te je usko povezano s pojmom cjeloživotnog učenja. Cjeloživotno učenje oblik je neorganiziranog učenja koji potiče razvoj pojedinca tijekom cijeloga života (Vekić, 2015). Profesionalni razvoj odgojitelja jedan je od čimbenika koji vode unaprjeđenju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Kvaliteta ustanove podrazumijeva, između ostalog, i kontinuirani profesionalni razvoj odgojitelja. Profesionalni razvoj odgojitelja podrazumijeva praćenje promjena čitanjem relevantne i suvremene literature, sudjelovanjem u različitim oblicima stručnih usavršavanja i refleksijom vlastite prakse te umrežavanjem s drugim praktičarima i znanstvenicima.

Rad se sastoji od dva dijela. Prvi dio je teorijska analiza područja profesionalnog razvoja odgojitelja, a temeljem dostupne relevantne literature. Drugi dio rada je prikaz i analiza empirijskog istraživanja. Teorijski dio rada obuhvaća nekoliko poglavlja. Na temelju proučene literature prikazane su glavne značajke kvalitete odgojno-obrazovne ustanove kao i profesionalnog identiteta odgojitelja. Razmatrano je zašto se zanimanje odgojitelja ne može smatrati profesijom te što podrazumijeva profesionalni identitet odgojitelja. Sljedeća se poglavlja odnose na profesionalni razvoj i stručno usavršavanje odgojitelja i razvoj odgojno-obrazovne ustanove, tj. dječjeg vrtića u cjelini. Empirijski dio rada daje prikaz istraživanja mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Nalazi istraživanja triangulirani su s relevantnim i suvremenim izvorima.

2. KVALITETA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Odgojno-obrazovna ustanova je, kao i svaka ustanova, živi sustav koji je sastavljen od niza međuovisnih čimbenika. Kvaliteta je, u kontekstu samovrjednovanja odgojno-obrazovne ustanove, određena kao kulturološka, tradicijska, povijesna i društvena dimenzija okruženja koja se razvija sukladno suvremenim zakonitostima novih paradigmi ranog odgoja, učenja i razvoja (Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2017). Autorica Ljubetić (2009, prema Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2017) navodi kako je kvaliteta rezultat međusobnog djelovanja subjektivnih i objektivnih čimbenika koji zajedničkim djelovanjem vode uspješnom zadovoljenju potreba svih čimbenika odgoja i obrazovanja, s naglaskom na njihov kontinuirani rast. Breneselović i Krnjaja (2018, str. 26) kvalitetu promatraju kao „dinamičan, socijalno i kulturno uvjetovan, kontekstualan, pluralističan, višeperspektivan i vrijednosno oblikovan koncept.“ Kvaliteta odgojno-obrazovne ustanove usko je povezana s kulturom kao jednom od dimenzija kvalitete odgojno-obrazovne ustanove (Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2017), a odnosi se na očekivanja odgojitelja, norme, njihove uloge, prava i obveze kao temeljne postavke određene ustanove koje vode postizanju njezine kvalitete (Slunjski i sur., 2012). Autorica Vrcelj (2003, prema Vujičić, 2007) kulturu promatra kroz međusobni odnos stavova i vjerovanja unutar i izvan odgojno-obrazovne ustanove, kulturnih normi ustanove i temeljem međusobnih odnosa unutar odgojno-obrazovne ustanove. Oblikovanje kulture unutar odgojno-obrazovne ustanove uvjetovano je kontekstom u kojem odgojno-obrazovna ustanova djeluje kao i ljudima u njoj (Vujičić, 2008).

Ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja su, člankom 52., Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe (DPS, 2008), dužne pratiti kvalitetu rada ustanove. Vanjsko vrjednovanje kvalitete ustanove provodi osnivač i nadležno ministarstvo, a samovrjednovanje provode predškolske ustanove. Prema Slunjski i suradnicima (2012), kvaliteta ustanove je razvojnoga karaktera što znači da je potrebno kontinuirano raditi na njezinu unaprjeđenju i poboljšanju. U procesima oblikovanja i unaprjeđenja kvalitete ustanove važno je poštivanje njezinih glavnih značajki. Kao glavne značajke koje određuju kulturu odgojno-obrazovne ustanove, autorice Antulić Majcen i Pribela Hodap (2017, str. 34) naglašavaju „strategije ustanove, organizacijsko vođenje ustanove, kulturu ustanove, prostorno-materijalne i tehničke uvjete rada, zdravstveno-

higijenske uvjete rada, kurikulum i odgojno-obrazovni proces, ljudske resurse, suradnju s užom i širom društvenom zajednicom te proces praćenja i vrjednovanja.“

Tankersley i suradnici (2012) kvalitetu smatraju konceptom koji zahtjeva jasno određenje, razvijanje i istraživanje. Kvalitetu ustanove nije moguće generalizirati ni primijeniti univerzalni plan na sve ustanove jer je ista specifična za svaku odgojno-obrazovnu ustanovu kao i za svaku odgojno-obrazovnu skupinu odgojitelja ili stručnog suradnika, ali i ostale zaposlenike unutar ustanove (Sedlar, 2020). Autorice Antulić Majcen i Pribela Hodap (2017) ističu kako kvaliteta ustanove ranog i predškolskog odgoja ne utječe samo na rast i razvoj pojedinca, već i pojedinac utječe na kontekst, mijenja ga i upravlja procesom vlastitoga učenja. Pojedinac predstavlja glavnu značajku u području ljudskih resursa važnu za određivanje kvalitete odgojno-obrazovne ustanove.

2.1. LJUDSKI RESURSI

Područje ljudskih resursa jedno je od elemenata djelovanja odgojno-obrazovne ustanove prema kojemu se zaključuje razina kvalitete ustanove (Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2017). Ljudski resursi obuhvaćaju sve djelatnike ustanove - odgojitelje, stručno-razvojnu službu, administrativno-tehničko i pomoćno osoblje, ravnatelja ustanove te njezino upravno vijeće. Ljudski resursi obuhvaćaju i sva obilježja navedenih djelatnika ustanove, a odnose se na dob, spol, stručnu spremu te obveze i odgovornosti koje djelatnikovo radno mjesto nosi sa sobom. Važan dio je i njihov kontinuirani, profesionalni razvoj. Glavni faktori područja ljudskih resursa su odgojitelji, iako se ne pridaje manji značaj i ostalim djelatnicima unutar ustanove. Međutim, upravo su oni ključni u unaprjeđenju kvalitete, što su, kako navode autorice Antulić Majcen i Pribela Hodap (2017), prikazala različita istraživanja u područjima kvalitete cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava.

Važan čimbenik kvalitete u području ljudskih resursa je odabir djelatnika koji su kvalificirani za svoje radno mjesto. Pri zapošljavanju pažnju treba usmjeriti na njihovo obrazovanje, profesionalnost i transparentnost. Osim na njihove kvalifikacije, u obzir se uzima i njihova motivacija za daljnjim profesionalnim razvojem. Te dvije značajke trebaju biti usklađene s misijom i vizijom ustanove što se posljedično odražava u svakodnevnom radu, ne samo na razini pojedinca, nego i na razini cjelokupne odgojno-obrazovne ustanove. Kvalitetu ustanove, također, čini i stalnost zaposlenih, odnosno njihovo trajno zadržavanje. Ustanova se za to područje brine tako da motivira zaposlenike i različitim ih poticajima i

mehanizmima nastoji zadržati. Takvi se oblici motivacije odnose na redovitost plaće, korištenje slobodnih dana, prilagodbu rada i slično (Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2017).

Najvažniji kriterij u području kvalitete ljudskih resursa odnosi se na ulaganje profesionalno orijentiranih odgojitelja i njihovog kontinuiranog profesionalno-stručnog usavršavanja. Ustanova može ulagati u djelatnike organizirajući različite oblike stručnog usavršavanja ili financirajući stručno usavršavanje izvan ustanove. Kontinuirano učenje i profesionalni razvoj djelatnika (u ovom slučaju odgojitelja) stvara organizaciju koja se samoorganizira i samoosmišljava u okruženju koje teži stalnom rastu i unaprjeđenju (Senge i sur. 2007, prema Antulić Majcen i Pribela Hodap, 2017).

3. PROFESIJA I PROFESIONALNI IDENTITET

ODGOJITELJA

U Pedagoškoj enciklopediji (1989, str. 256) „profesija podrazumijeva trajno bavljenje zanimanjem, samostalnost, autoritet, uslužnu orijentiranost, težnju za savršenstvom i profesionalnim udruživanjem.“ Šonje (2000, prema Mendeš, 2018) definira profesiju kao trajno zanimanje koje se obavlja i tako zarađuje novac. S navodom da je profesija stalno zanimanje, slaže se i Vujić (2007, prema Mendeš, 2018), a definiciju upotpunjuje navodeći kako je za to zanimanje čovjek stekao određeno zvanje, odnosno struku. Mendeš (2018) definira pojam profesije kao zanimanje, odnosno posao koji osoba obavlja. Profesija podrazumijeva posjedovanje znanja, vještina i umijeća (Lučić, 2007). Kompetentnost, tj. stručnost je obilježje profesije čiju važnost prepoznaje i ističe Domović (2011), a ona predstavlja osnovu za autonomnost i potrebno ju je graditi kontinuiranim usavršavanjem i profesionalnim razvojem tijekom cijeloga života.

3.1. ODGOJITELJSKA PROFESIJA

Postoje kontradiktorna stajališta o tome koliko je zanimanje odgojitelja djece rane i predškolske dobi profesija. Mendeš (2018) ističe odgovor na to pitanje koji je dao Cindrić (2001), a to je da autor zanimanje odgojitelja smatra profesijom, ali naglašava potrebu za ostvarivanjem uvjeta koji profesiju čine profesijom. Vujičić, Čepić i Pejić Papak (2010) odgojiteljsku profesiju vide kao kompleksno zanimanje koje objedinjuje reflektivno mišljenje, stalni profesionalni razvoj, autonomiju, odgovornost, kreativnost u istraživanju i osobnu procjenu.

Fatović (2016) ističe kako se zanimanje odgojitelja još uvijek ne može smatrati profesijom jer ne zadovoljava uvjete koji profesiju čine profesijom. Kad je riječ o autonomiji, na primjer, o pitanjima vezanim za odgojiteljsko zvanje, često se upliću osobe koje nisu za to stručne. Najbolji primjer je polaganje stručnog ispita za odgojitelje. Prema Članku 16. Pravilnika o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (1997), stručno se povjerenstvo sastoji od profesora metodike, profesora hrvatskoga jezika, mentora, tj. savjetnika za predškolski odgoj i naobrazbu kojeg imenuje Ministarstvo prosvjete i športa, ravnatelja dječjeg vrtića u kojem se ispit polaže te samo

jednog odgojitelja iz vrtića u kojem se polaže stručni ispit. Odgojitelj mentor je prisutan samo prilikom polaganja praktičnog dijela stručnog ispita. Zvanje odgojitelj nema jedinstvene udruge koja vodi brigu o samoj struci i o uvođenju u struku te napredovanju u istoj (Fatović, 2016). Ono što nedostaje je i etički kodeks koji se odnosi na pisane norme i pravila ponašanja koja su poželjna i prihvatljiva za određenu profesiju, a istoj pružaju zaštitu i smjernice u ponašanju i postupanju profesionalaca. Profesionalna etika odgojitelja još uvijek nije dobro istražena jer se odgojitelji u brojnim situacijama nalaze u dvojbi i postupaju u skladu s naučenim ili intuicijom (Blanuša Trošelj, 2014). Odgojiteljska profesija sadrži određene elemente koji ju čine profesijom, a odnose se na znanja, vještine i pedagoške kompetencije, obvezu završenog određenog stupnja obrazovanja za obavljanje djelatnosti predškolskog odgoja, prepoznatljivost profesije od strane društva te stupanj organiziranosti odgojiteljskih učilišta, udruga i organizacija odgojitelja djece predškolske dobi (Mendeš, 2018). Moguće je pretpostaviti da će se visokim obrazovanjem dodatno osnažiti motiviranost i profesionalne kompetencije, koje će se onda pozitivno reflektirati na društveni kontekst i poimanje osobnog identiteta odgojitelja.

3.2. PROFESIONALNI IDENTITET ODGOJITELJA

Profesionalni identitet opisuje se kao proces kroz koji osoba integrira vlastite uloge i različita iskustva u cjelovitu sliku o sebi (Vizek Vidović, 2011). Domović (2011) ističe kako se profesionalni identitet pojedinca može promatrati kao dio društvenog identiteta, što podrazumijeva način kako pojedinac percipira svoju ulogu u profesiji te ulogu profesije u društvu. Profesionalni identitet je promjenjivi konstrukt koji se gradi ovisno o karakteristikama pojedinca, a ovisi o njegovom životnom i radnom okruženju te interakcijama s drugima (Domović, 2011).

Odgojitelji su stručno osposobljene osobe koje izravno sudjeluju u obavljanju djelatnosti odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi, tj. u provedbi odgojno-obrazovnog procesa (Slunjski i sur., 2012). Profesionalni je identitet odgojitelja slika odgojitelja o samome sebi i o svojoj profesiji, a obuhvaća ciljeve koje odgojitelj želi postići, svjesnost i sliku o vlastitoj odgovornosti, njegov način i stil rada, stupanj zadovoljstva te spremnost i planiranje njegovog profesionalnog razvoja (Domović, 2011). Temeljem različitih istraživanja o profesionalnom identitetu odgojitelja, slično ističu i autori Beijgaard, Meijer i Verloop (2004) navodeći da je profesionalni identitet definiran ili osjećajima, ili percepcijom uloge pojedinca i vjerodostojnih značajki njegove profesije, ili njegovom

percepcijom o sebi kao dijela profesionalne skupine. Profesionalni identitet odgojitelja obuhvaća njegove vanjske i unutarnje čimbenike. Unutarnji čimbenici koji stvaraju identitet odgojitelja kao profesionalca su njegove emocije temeljem kojih odgojitelji interpretiraju i djeluju na vanjske čimbenike (Domović, 2011). Znanstvenici i istraživači različito koncipiraju profesionalni identitet pri čemu se usredotočuju na različite faktore i teme u tom kontekstu, uključujući aspekte o sebi koji određuju kako se razvijaju kao odgojitelji, stavove prema promjenama sustava odgoja i obrazovanja, ulogu odgojitelja, promišljanje i samovrjednovanje kao faktore koji kreiraju njihov profesionalni identitet (Beijaard i sur., 2004). Profesionalni identitet odgojitelji grade tijekom cijeloga života, stupajući u interakcije s drugima. Početak građenja profesionalnog identiteta predstavlja inicijalno obrazovanje odgojitelja, a nakon toga njegovo profesionalno ponašanje koje obuhvaća profesionalnu primjenu znanja i vještina stečenih tijekom inicijalnog obrazovanja. Veliku važnost u gradnji profesionalnog identiteta ima odgojiteljeva aktivnost u procesu vlastitog profesionalnog razvoja. Aktivnost se očituje u (samo)refleksiji prakse (Domović, 2011).

Profesionalni identitet usko je povezan sa samopoimanjem vlastite sposobnosti, vrijednosti, razine formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja, kulturološkim kontekstom i individualnim pokretačima, a sve zajedno posljedično utječe na razvoj i unapređenje statusa odgojiteljskog zanimanja i odgojiteljske profesije. Odgojitelji su aktivni stvaratelji svog identiteta i odgojno-obrazovne prakse, a samim time i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Za unaprjeđenje kvalitete odgojno-obrazovne prakse i ustanove važno je poticati i osobni i profesionalni razvoj odgojitelja.

4. PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA

Predškolski odgoj predstavlja početni dio odgojno-obrazovnog sustava (Lučić, 2007), a *organizira se i provodi za djecu od navršenih 6 mjeseci života do polaska u osnovnu školu* (Ministarstvo prosvjete i športa, dalje MPŠ 2019). Iako odgojitelj nije jedini faktor koji je odgovoran za uspješnost djelatnosti ranog i predškolskog odgoja, ima važnu ulogu u odgoju i razvoju djeteta. S obzirom na to da izravno sudjeluje u procesu odgoja i obrazovanja djece te u fleksibilnom okruženju za rad sukreira vlastite metodičke postupke za rad, odgojitelj mora biti profesionalno osposobljen (Lučić, 2007). Poslove odgojitelja djece može obavljati osoba sa završenim preddiplomskim sveučilišnim ili stručnim studijem te osoba koja je završila sveučilišni diplomski ili specijalistički studij (MPŠ, 2019).

Profesionalni razvoj odgojitelja objedinjuje tri usko povezana procesa, a to su inicijalno (formalno) obrazovanje odgojitelja, pripravništvo ili uvođenje u struku i trajno profesionalno učenje (Mendeš, 2018). Inicijalno obrazovanje podrazumijeva znanja, vještine i kompetencije koje odgojitelj stječe na fakultetu specijaliziranom za obrazovanje u spomenutom području (Šagud, 2011), a na samom se početku, točnije do 1970-ih godina, jedino inicijalno obrazovanje smatralo vrijednim i pravovaljanim (Fatović, 2016). Neki fakulteti, u ovom slučaju, Filozofski fakultet u Splitu¹, prije samog upisa na fakultet, od studenata traže položen ispit, tj. dodatnu provjeru specifičnih znanja, vještina i sposobnosti. Dodatna provjera sadržava psihologijsko testiranje sposobnosti i motivacije te provjeru likovnih, glazbenih i osnovnih motoričkih sposobnosti. Dodatna provjera omogućava studentima uvid u ono što ih očekuje tijekom studija, a kasnije i rada s djecom. Završenim studijem, studenti mogu steći zvanje prvostupnika/prvostupnice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja završetkom preddiplomskog studija ili zvanje magistra/magistrice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja završetkom diplomskog studija. Diplomaska razina sveučilišnog obrazovanja početak je procesa utvrđivanja kriterija i promicanja kvalitete odgojitelja i njihovog obrazovanja što vodi i promicanju društvenog statusa (Vujičić, 2012). Diplomski studij na Filozofskom fakultetu u Splitu organiziran je tako da studenti prilikom upisa odabiru jedan od četiri ponuđena modula - Dramsko i lutkarsko izražavanje i stvaranje, Glazbeno izražavanje i stvaranje, Likovno izražavanje i stvaranje, Pokretno izražavanje i stvaranje (Filozofski fakultet u Splitu, 2016). Završetkom diplomskog studija, studenti imaju

---

¹<https://www.ffst.unist.hr/upisi>

mogućnost zapošljavanja u ustanovama ranog i predškolskog odgoja, specijaliziranim programima u sklopu udruga te u ustanovama u kulturi, ovisno o završenom modulu.

Nakon završenog studija prelazi se na drugi proces u profesionalnom razvoju odgojitelja, a odnosi se na pripravništvo ili stažiranje (Mendeš, 2018). Sukladno Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (2019), pripravnik je osoba koja prvi put zasniva radni odnos kao odgojitelj predškolske djece. Svrha je pripravništva osposobiti odgojitelja za stručno i samostalno obavljanje djelatnosti odgojitelja. Pripravnički je staž razdoblje u kojem odgojitelj pripravnik integrira stečena teorijska znanja u pedagošku praksu (re)konstruirajući svoje znanje (Miljak, 1996). Prema Pravilniku o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću (1997), pripravnički staž odgojitelja traje godinu dana. Povjerenstvo za stažiranje predlaže program stažiranja, a usvaja ga odgojiteljsko vijeće dječjeg vrtića. Povjerenstvo za stažiranje sastoji se od tri člana, a to su ravnatelj vrtića, mentor koji je dodijeljen pripravniku te stručni suradnik vrtića. Temeljem usvojenog programa pripravnik započinje svoj pripravnički staž, tijekom kojeg ima svog odgojitelja mentora. Pripravnik je obvezan biti prisutan radu mentora najmanje 30 sati tijekom stažiranja, dok je mentor obvezan biti prisutan radu pripravnika najmanje 10 sati. Tijekom oglednih aktivnosti koje je pripravnik obvezan održati, povjerenstvo za stažiranje mora biti prisutno najmanje dva puta. Kada pripravnik odradi godinu dana pripravničkog staža, upućuje ga se na polaganje stručnog ispita za odgojitelje. Kvalitetnoj realizaciji pripravničkog staža te uspješnom polaganju stručnog ispita doprinosi kontinuirano učenje, provjeravanje teorije u praksi, propitivanje i promišljanje vlastitih teorija i metoda za rad te kvalitetna i uspješna suradnja i komunikacija s mentorom, stručnim suradnicima i drugim pripravnicima (Gunc, 2011).

Treći proces profesionalnog razvoja odgojitelja odnosi se na trajno profesionalno učenje koje podrazumijeva daljnje razvijanje i usavršavanje stečenih kompetencija (Mendeš, 2018). Iznimno je važno zbog promjena koje se javljaju u suvremenoj stvarnosti. Trajno profesionalno učenje odnosi se na cjeloživotno učenje koje odgojiteljima omogućuje lakše nošenje s novonastalim reformama i promjenama u društvu (Višnjić Jevtić, 2012). Cjeloživotno učenje ima najdužu trajnost (Mendeš, 2018). Osim inicijalnog (formalnog) obrazovanja, podrazumijeva neformalno i informalno obrazovanje. Europska komisija (2000) definira neformalno učenje kao sistematizirano i usmjereno učenje u smjeru stjecanja znanja i kompetencija, a koje se ne odvija u odgojno-obrazovnim institucijama nego u različitim neformaliziranim organizacijama i udrugama. Neformalnim se obrazovanjem ne stječe diploma ili certifikat. Informalno obrazovanje pokreće svaki pojedinac za sebe,

samoinicijativno u svrhu samoedukacije (Pastuović, 2008). Ono nije organizirano izvana, već proizlazi iz situacije kada pojedinac treba riješiti određeni problem (EU Komisija, 2000).

Profesionalni razvoj razlikuje se od pojma stručnog usavršavanja. Pod stručnim usavršavanjem razumijevamo sve oblike formalnog i neformalnog obrazovanja, a pod stručnim usavršavanjem ili osposobljavanjem razumijevamo svo dodatno pohađanje, grupno ili individualno, institucionalno ili vaninstitucionalno usavršavanje u profesionalnom životu odgojitelja. Upravo je takvo usavršavanje pokazatelj profesionalnog razvoja (Hujala i sur., 2016). Rezultat profesionalnog razvoja je osobna promjena pojedinca. Pojedinac je taj koji upravlja tim procesom pa samim time bira ono što odgovara njegovim potrebama (Horvatić, 2018). U trenutku kada odgojitelj započne graditi svoj osobni identitet u smjeru vlastita unaprjeđenja i unaprjeđenja svoje prakse, započinje njegov profesionalni razvoj (Šagud, 2011). Profesionalni razvoj odgojitelja prolazi određene faze. Blanuša Trošelj (2018) ističe model kojeg su razvili Day i suradnici (2007), a odnosi se na šest faza profesionalnog razvoja s obzirom na godine radnog staža odgojitelja. Odgojitelj je u prve tri godine u fazi početnog entuzijazma i profesionalne nesigurnosti. Ova faza obuhvaća poticanje mladih odgojitelja na vođenje osobnog portfolija, uključivanje u refleksivne grupe, dokumentiranje aktivnosti te organiziranje stručnih usavršavanja za mlade odgojitelje. U drugoj fazi, od četvrte do sedme godine raznog staža, odgojitelji su u fazi potencijala i profesionalnog samopriznanja. Više su usmjereni na djecu i njihov razvoj, često reflektiraju svoju pedagošku praksu, a njihovo stručno usavršavanje prelazi na višu razinu. Odgojitelje se potiče na pisanje znanstvenih i stručnih radova, sudjelovanje u različitim projektima u svrhu povezivanja stručnjaka. Treća faza profesionalnog razvoja, obuhvaća odgojitelje od osam do petnaest godina radnog staža. Za odgojitelje je ovo faza novih uloga i profesionalne sigurnosti. Oni u ovoj fazi gube motivaciju, stručno usavršavanje im postaje rutina, a njihova se učinkovitost smanjuje. Iz tog ih je razloga važno poticati u smislu jačanja osobnih kompetencija, motiviranja, organiziranjem savjetovanja te stvaranjem uvjeta za cjelovito zdravlje odgojitelja. Četvrta faza je faza turbulencije i preispitivanja, a obuhvaća odgojitelje od 16 do 23 godine radnog staža. Odgojitelji gube motivaciju i razmišljaju o napuštanju profesije. U ovoj je fazi važno poticati odgojitelje različitim izborom sadržaja s obzirom na njihove potrebe, poticati individualno i grupno savjetovanje te umrežavanje odgojitelja s drugima koji se nalaze u sličnoj situaciji. Odgojitelji koji imaju od 24 do 30 godina radnog staža nalaze se u fazi profesionalnog mira, koja je ujedno i peta faza profesionalnog razvoja. Odgojitelji tijekom ovog razdoblja rjeđe čitaju stručnu literaturu, razina učinkovitosti još se više smanjuje, odgojitelji osjećaju umor i razmišljaju o mirovini. U ovoj fazi im se nudi mogućnost izlaganja

na stručnim skupovima, poticanje na čitanje literature i na promišljanje o njihovim jakim stranama. Zainteresiranim se odgojiteljima pruža mogućnost predstavljanja ustanove u društvu, a predlaže se i organiziranje stručnih usavršavanja za posebne projekte i zadatke. U posljednjoj, šestoj fazi, odgojitelji s više od 30 godina radnog staža su u fazi sjećanja i stagnacije. Njihovo je zdravstveno stanje lošije, učinkovitost i motivacija su znatno manje, ali odgojitelji se u ovoj fazi prisjećaju svog profesionalnog puta i osjećaju zadovoljstvo zbog onoga što su do tada postigli. Poticaji se u ovoj fazi odnose na čitanje literature, razvoju postojećih kompetencija, uključivanje odgojitelja u projekte s obzirom na njihove mogućnosti i tempo u kojima će svoje znanje i iskustvo prenositi na mlađe generacije.

Učenje i napredovanje odgojitelja ne prestaje završetkom njegovog formalnog obrazovanja, nastavlja se i nakon toga. S obzirom na zahtjeve koje suvremeno društvo stavlja pred pojedinca i s obzirom na suvremeno shvaćanje djeteta, odgojitelj treba pratiti te promjene i na njih pravovaljano odgovoriti. Procesom vlastitog profesionalnog razvoja i kontinuiranim stručnim usavršavanjem to može i postići.

5. PROFESIONALNIM RAZVOJEM PREMA KVALITETI ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Jedno od načela Nacionalnog kurikulumuma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (dalje NKRPOO, 2014, str. 16) je „otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređenje prakse.“ Ovo načelo podrazumijeva kontinuirano istraživanje i unaprjeđenje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa od strane odgojitelja te drugih stručnih djelatnika u dječjem vrtiću. Kako bi odgojitelji mogli utjecati na razvoj kvalitete važno je i njihovo stručno osposobljavanje, promišljanje, refleksija prakse te stvaranje zajednice koja uči. Kurikulum je, s odgojno-obrazovnim procesom, ključan u kvaliteti odgojno-obrazovne ustanove, a unapređuje se kako inicijalnim obrazovanjem, tako i kvalitetnim, kontinuiranim stručnim usavršavanjem. S obzirom na to da rad s djecom rane i predškolske zahtjeva izgrađenu ličnost odgojitelja, njegovo visokoobrazovanje, stručnost i kreativnost, autorica Lučić (2007) također naglašava stručno usavršavanje i osposobljavanje odgojitelja preduvjetom unapređenja kvalitete odgojno-obrazovne ustanove, odgojno-obrazovne djelatnosti te kvalitetnih odgojno-obrazovnih rezultata. S time se slaže i autorica Slunjski (2019) navodeći kako je kontinuirano učenje i poticanje na isto od strane ravnatelja odgojno-obrazovne ustanove važno jer pogoduje razvoju kvalitete ustanove. Kvaliteta odgojno-obrazovnog rada unutar predškolske ustanove najviše će ovisiti o motiviranim odgojiteljima (Sedlar, 2020), a važnost motivacije ističe i autorica Blanuša Trošelj (2018) smatrajući kako su određeni pojedinci toliko intrinzično motivirani za profesionalni razvoj da im ne trebaju drugi poticaji.

Odgojitelji danas rade prema zakonski determiniranim standardima. Odgojno-obrazovne ustanove vode se DPS-om predškolskog odgoja i naobrazbe koji utvrđuje uvjete za rad dječjih vrtića. Ističu se i ISSA Pedagoški standardi koji postavljaju pokazatelje u sedam područja rada kao alata za unapređenje kvalitete rada. Jedan od pokazatelja kvalitete je i profesionalni razvoj odgojitelja. Odgojitelji iskorištavaju ponuđene prilike za svoj profesionalni razvoj pokazujući tako prepoznatljivost važnosti cjeloživotnog učenja (Tankersley i sur., 2012). Tijekom svog profesionalnog razvoja odgojitelji sudjeluju u različitim oblicima stručnog usavršavanja.

5.1. STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJITELJA

Prema članku 29. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, *odgojitelji i stručni suradnici obvezni su stručno se usavršavati sukladno zakonu i aktu koji donosi ministar nadležan za obrazovanje*. Agencija za odgoj i obrazovanje (2014) pod stručnim usavršavanjem podrazumijeva sustavno i kontinuirano razvijanje postojećih kompetencija odgojitelja, motiviranje odgojitelja za razvoj vještina te implementaciju novih znanja i uvjerenja. Svaka odgojno-obrazovna ustanova bi trebala imati plan stručnog usavršavanja odgojitelja. Plan ne bi trebao biti konačan i generalan, već bi trebao biti takav da u svakom trenutku odgovara potrebama i interesima odgojitelja (Pavličić, 2015). Stručno usavršavanje odgojitelja jedan je od kriterija prilikom vrjednovanja stručnosti i kvalitete rada. Prilikom vrjednovanja samog stručnog usavršavanja, u obzir se uzima sudjelovanje odgojitelja u usavršavanju organiziranog od strane MPŠ-a te sudjelovanje odgojitelja u usavršavanju koje provode druge stručne ustanove. S obzirom na učestalost sudjelovanja u stručnom usavršavanju, ono se vrjednuje kao redovito, povremeno i izostajuće. Sudjelujuću u oblicima stručnog usavršavanja, uz uspješnost u radu s djecom te u stručno-pedagoškom radu, odgojitelj u struci može napredovati u odgojitelja-mentora te odgojitelja-savjetnika. Program stručnog usavršavanja odgojitelja vodi i vrjednuje ravnatelj odgojno-obrazovne ustanove te ovlaštena osoba Ministarstva (MPŠ, 1997). Program stručnog usavršavanja treba sadržavati informacije o temi, namjeni i ciljevima programa (u obliku kompetencija), tehnike poučavanja, organizaciju, način vrjednovanja i oblik certificiranja, broj sudionika, trajanje programa te cjenik (Purgar, 2014). Uz program stručnog usavršavanja, odgojitelj mora priložiti potvrde o drugim oblicima stručnog usavršavanja i popis pročitane literature (MPŠ, 1997).

Dostupnost i učestalost stručnih usavršavanja doprinosi sudjelovanju odgojitelja, međutim, oni samo određuju smjer u kojem će ići ovisno o motivaciji, potrebama i interesima (Krstović, 2009). Temelj profesionalnog razvoja odgojitelja je visoka razina intrinzične motivacije pojedinca kao i njegovi osobni ciljevi (Šagud, 2011). Motivacija za cjeloživotno učenje bitna je za daljnji profesionalni razvoj odgojitelja. Da je motivacija čimbenik koji utječe na spremnost sudjelovanja u stručnom usavršavanju, potvrđuje istraživanje autorica Visković i Višnjić Jevtić (2016) koje je ukazalo na povezanost intrinzične motivacije pojedinca i njegova stručnog usavršavanja.

5.1.1. VRSTE STRUČNOG USAVRŠAVANJA

Kontinuirano stručno usavršavanje je zakonska obveza, a načini i realizacija istih je uloga odgojitelja te odgojiteljskog vijeća (Lučić, 2007). Prava i obveze odgojitelja vezane za sudjelovanje u stručnom usavršavanju određuje odgojno-obrazovna ustanova (Lučić, 2007). Odgojitelji se mogu stručno usavršavati individualno i skupno. Individualno stručno usavršavanje podrazumijeva proučavanje, odnosno rad na stručnoj literaturi. Skupno se stručno usavršavanje ostvaruje unutar ili izvan ustanove. Unutar ustanove podrazumijeva se sudjelovanje u stručnim aktivima ili na odgojiteljskom vijeću. Stručni aktivni osnažuju i pružaju podršku odgojiteljima na putu prema stjecanju znanja i kompetencija za kvalitetan odgojno-obrazovni rad, a na odgojiteljskom vijeću raspravlja se o stručnim temama (Pavlič, 2015).

Stručno usavršavanje izvan ustanove provodi se kroz različite seminare, savjetovanje, predavanja i slično (Lučić, 2007). Stručna usavršavanja izvan ustanove organizira Agencija za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (dalje NCVVO, 2015), različite institucije, npr. udruga Korak po korak i Svjetska organizacija za predškolski odgoj i obrazovanje (Organisation Mondiale pour l'Education Précolaire, OMEP), a u pojedinim sredinama i udruge odgojitelja. Seminari, radionice, predavanja i slični oblici provode se i unutar odgojno-obrazovne ustanove. Odgojitelji imaju mogućnost sudjelovanja i izlaganja na različitim stručnim skupovima, primjerice na Danima predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije (dalje SDŽ). Stručna usavršavanja pod ingerencijom ili u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje (dalje AZOO), primjerice i Dani predškolskog odgoja SDŽ, boduju se u postupku stručnog napredovanja. Istraživanje koje su provele autorice Vujičić i Čamber Tambolaš (2017) u kojem su ispitivale percepciju odgojiteljske profesije i povezanost stavova odgojitelja o njihovoj profesiji te njihovu usmjerenost na kontinuirano učenje i istraživanje osobne prakse, pokazalo je kako odgojitelji koji su sudjelovali u istraživanju više sudjeluju u vanjskim oblicima stručnih usavršavanja organiziranih od strane agencija i udruga nego što sudjeluju u stručnim usavršavanjima unutar ustanove.

Spomenute su vrste stručnog usavršavanja većinom informativnog karaktera. Odvijaju se tako da voditelj seminara, predavanja ili edukacije samo prenosi informacije sudionicima. NKRPOO (2014) zalaže se za primjenu oblika stručnih usavršavanja koji osim informacijskog karaktera posjeduju i transformacijski značaj, odnosno obilježja istraživačke, refleksivne prakse koja vodi pomacima u znanju, uvjerenjima i djelovanju.

5.2. REFLEKSIVNA PRAKSA ODGOJITELJA

Kvaliteta ima svoja osnovna obilježja, a kao jedno od njih izdvaja se njezin stalni rast koji je moguć onda kada su svi čimbenici odgojno-obrazovne ustanove i odgojno-obrazovnog procesa usmjereni na rast iste (Ljubetić, 2007). Kako bi kvaliteta rasla, važno je djelovanje pojedinca koji tijekom svoga rada nailazi na određene problemske situacije koje je potrebno riješiti u tom trenutku (Šagud, 2006) pa se od odgojitelja očekuje da mijenja praksu sukladno potrebama djeteta, samim time i građenju kvalitetne odgojno-obrazovne ustanove (Kunstek, 2009). Tada se ističe uloga odgojitelja kao reflektivnog praktičara koji osvještava vlastita ponašanja, a poduzimanjem različitih akcija, istu praksu mijenja i unaprjeđuje (Ljubetić, 2007). Šagud (2006) definira reflektivnu praksu kao način učenja i istraživanja u kojem odgojitelj integrira teoriju, praksu i refleksiju u jedan proces pri čemu je refleksija glavna odrednica učenja i promjene. Reflektivna praksa definira se i kao kritički proces koji vodi unaprjeđenju i jačanju profesionalnih umijeća (Bilač, 2015 prema Ferraro, 2000).

Autorica Bilač (2015) ističe dvije vrste refleksije prema Schönu (1987), a odnose se na refleksiju u akciji te refleksiju o akciji. Šagud (2006) navodi i refleksiju kao akciju. Refleksija u akciji odvija se u trenutku same akcije kada odgojitelj-praktičar mijenja svoje postupke ne prekidajući trenutne aktivnosti. On postaje istraživač svoje prakse. Refleksija o akciji odvija se nakon određene akcije (Bilač, 2015), a refleksija kao akcija povezuje se izravno uz akcije koje su manje ili više automatizirane (Šagud, 2006).

Refleksija prakse se, prema Vizek Vidović (2011), odvija kroz četiri faze. Prva faza odnosi se na opisivanje iskustva na koja se pojedinac želi reflektirati. Odgojitelj propituje vlastita ponašanja i stavove. Nakon faze opisivanja, slijedi faza kritičkog promišljanja i analize koja podrazumijeva utjecaj posljedica na druge i razumijevanje iskustva. Treća faza je faza evaluacije u kojoj odgojitelj vrednuje svoju teoriju i praksu. Posljednja faza je sinteza koja rezultira stvaranjem novih znanja i uvjerenja te samorefleksijom.

Reflektivna praksa odvija se i sudjelovanjem u akcijskim istraživanjima. Akcijsko je istraživanje razvojno istraživanje (Mužić, 1999, prema Jukić, 2010) tijekom kojeg sudionici prvenstveno analiziraju postojeće stanje, izrađuju plan promjene, a zatim ga i provode, te iste promjene prate i na kraju vrjednuju te prolaze kroz proces refleksije (Jukić, 2010). Uključivanje u akcijska istraživanja jedan je od oblika stručnog usavršavanja koji rezultira stvaranjem i razvijanjem istraživačkih i refleksivnih kompetencija odgojitelja i razvojem odgojno-obrazovne ustanove (NKRPOO, 2014). Odgojitelji sudjelovanjem u akcijskim

istraživanjima teže suvremenoj ulozi u vlastitom radu te izgrađuju vlastitu, profesionalnu autonomnost (Fatović, 2016).

6. METODOLOGIJA EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA

6.1. CILJ I ZADAĆE ISTRAŽIVANJA

Ovaj je rad prikaz nalaza empirijsko neeksperimentalnog istraživanja mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove.

Cilj ovog istraživanja je steći uvid u mišljenje ispitanika o tome što podrazumijevaju pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove i profesionalnom razvoju odgojitelja te o njihovoj povezanosti. Kao zadaće izdvajaju se:

- ispitati viđenje odgojitelja o tome što podrazumijevaju pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove
- ispitati viđenje odgojitelja o tome što podrazumijevaju pod profesionalnim razvojem odgojitelja
- ispitati utjecaj profesionalnog razvoja odgojitelja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove u kojoj radi
- ispitati učestalost aktivnosti osobnog profesionalnog razvoja odgojitelja

Na temelju teorijske analize iz dostupne literature i postavljenih zadaća pretpostavlja se:

H_1 : Pretpostavlja se postojanost statistički značajne razlike u mišljenju odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove u odnosu na razinu obrazovanja.

H_2 : Pretpostavlja se postojanost statistički značajne razlike u učestalosti sudjelovanja u različitim oblicima stručnog usavršavanja s obzirom na nižu i višu razinu obrazovanja.

6.2. UZORAK

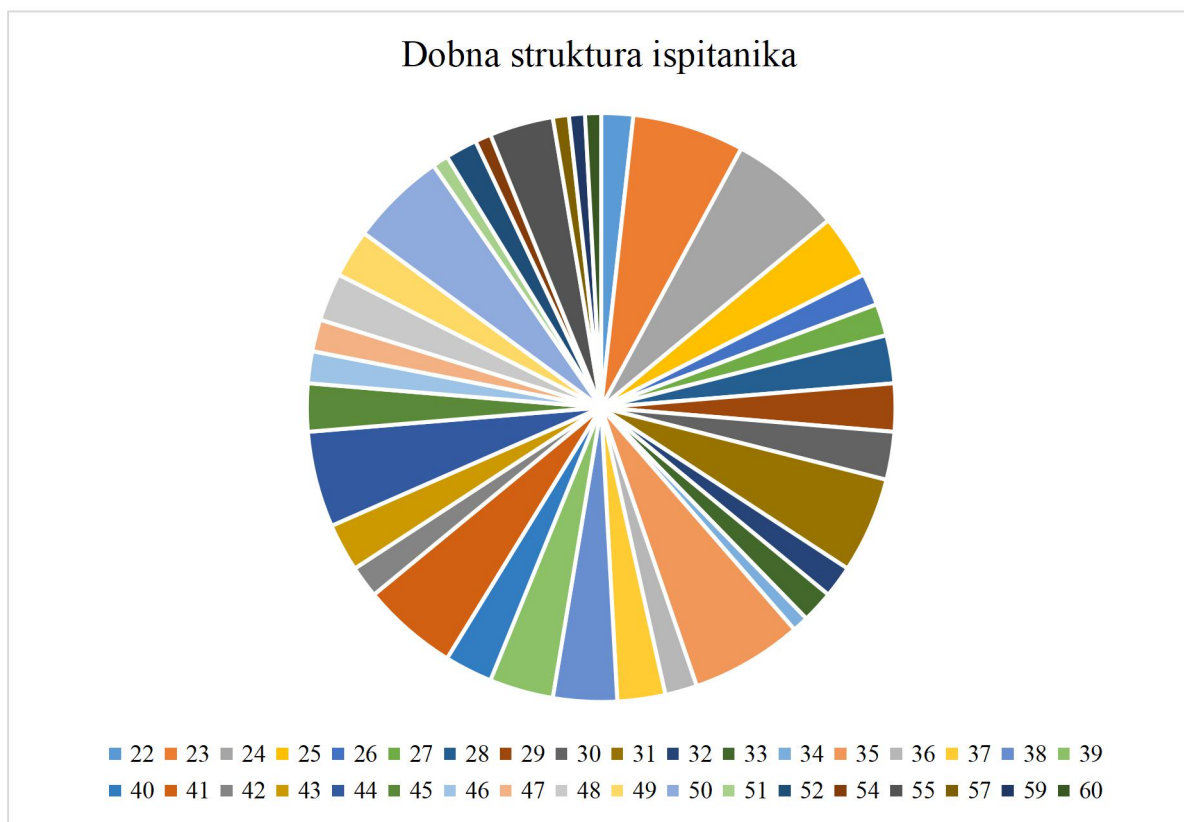
Istraživanje je provedeno na uzorku od 114 odgojitelja (*Tablica 1.*) iz gradskih i privatnih dječjih vrtića te vjerskih zajednica na području Republike Hrvatske. Veći dio uzorka čine ispitanici ženskog spola (N=111) što iznosi 97,4% ukupnog broja ispitanika, dok

ostatak (N=3) čine ispitanici muškog spola koji obuhvaćaju 2,6% ukupnog broja ispitanika. Sudjelovanje u istraživanju bilo je dragovoljno, a ispitanicima je zajamčena anonimnost.

Tablica 1. Uzorak ispitanika prema spolu

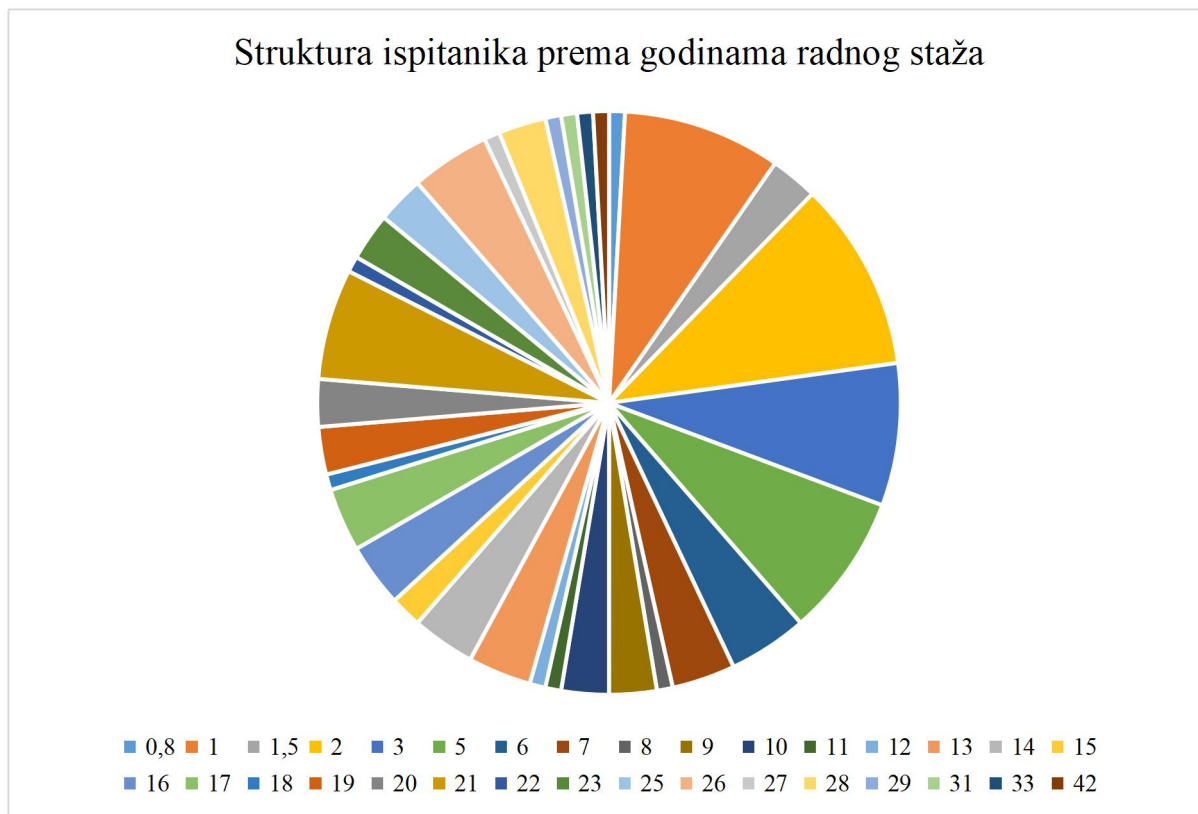
Spol	f	%
Žensko	111	97,4
Muško	3	2,6
Ukupno	114	100,0

Na *Slici 1.* grafički je prikazana dobna struktura ispitanika, a kretala se u rasponu od 22 do 60 godina. Prosječna dob ispitanika u uzorku je 37,60 godina (SD=10,090).

Slika 1. Dobna struktura ispitanika

Na *Slici 2.* grafički je prikazana struktura ispitanika prema godinama radnog staža, a kretala se u rasponu od 8 mjeseci do 42 godine radnog staža. Prosječne godine radnog staža ispitanika u uzorku su 11,854 godina (SD=9,6155).

Slika 2. Struktura ispitanika prema godinama radnog staža

U *Tablici 2.* prikazana je struktura ispitanika prema statusu zaposlenja pri čemu je najveći broj ($f=78$) ispitanika zaposlen na određeno radno vrijeme što obuhvaća 68,4% ispitanika, nešto manji broj ispitanika ($f=29$) zaposlen je na neodređeno radno vrijeme, dok je uzorkom obuhvaćen najmanji broj pripravnika ($f=7$).

Tablica 2. Struktura ispitanika prema statusu zaposlenja

Status zaposlenja	f	%
Pripravnik	7	6,1
Zaposlen/a na određeno radno vrijeme	29	25,4
Zaposlen/a na neodređeno radno vrijeme	78	68,4

Ukupno	114	100,0
--------	-----	-------

U *Tablici 3.* prikazana je struktura ispitanika s obzirom na to tko je osnivač dječjeg vrtića u kojem ispitanici rade. Najveći postotak ispitanika obuhvaćenih uzorkom (68,4%) zaposleno je u dječjim vrtićima čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, odnosno grad (f=78). Nešto manje ispitanika (f=31), koji čine 27,2% uzorka, zaposleno je u dječjim vrtićima čiji je osnivač fizička ili pravna osoba, a najmanje ispitanika obuhvaćenih uzorkom (f=5), zaposleno je u dječjim vrtićima čiji je osnivač vjerska zajednica.

Tablica 3. Struktura ispitanika prema osnivaču dječjeg vrtića

Osnivač dječjeg vrtića	f	%
JLS	78	68,4
Fizička ili pravna osoba	31	27,2
Vjerska zajednica	5	4,4
Ukupno	114	100,0

Najveći broj odgojitelja obuhvaćenih uzorkom ima višu razinu obrazovanja (f=66). Od ukupnog broja ispitanika 30 je studenata diplomskog studija što obuhvaća 26,3% ispitanika, a slijede ispitanici s visokom razinom obrazovanja (f=16) te ispitanici sa srednjom stručnom spremom (f=2). Rezultati su vidljivi u *Tablici 4.*

Tablica 4. Struktura ispitanika prema razini obrazovanja

Razina obrazovanja odgojitelja	f	%
SSS	2	1,8
VŠS ili prvostupnik	66	57,9
Student/ica diplomskog studija	30	26,3

VSS ili magistra struke	16	14,0
Ukupno	114	100,0

6.3. POSTUPAK ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno tijekom kolovoza 2021. godine online anketnim upitnikom. Sakupljeni podaci obrađeni su primjenom statističkog programa *Statistical Program for Social Scientists 20 (SPSS20)*. Za potrebe opće deskripcije izračunate su mjere centralne tendencije (aritmetička sredina i mod) i mjere raspršenja (standardna devijacija i frekvencije). Korelacija je razmatrana preko Spearmanovog koeficijenta korelacije, a jednosmjernom analizom varijance ANOVA ispitana je moguća povezanost ukupne procjene s razinom obrazovanja, radnim statusom te osnivačem dječjeg vrtića.

6.4. INSTRUMENT ISTRAŽIVANJA

Za potrebe ovog istraživanja sastavljen je online anketni upitnik *Profesionalni razvoj i kvaliteta pedagoške prakse* izrađen u Google forms obrascu. Upitnik je konstruiran temeljem istraživanja suvremene i relevantne literature o istaknutoj temi. Korišten je kvantitativni pristup prikupljanja i analize podataka. Anketni upitnik sadrži pitanja otvorenog i zatvorenog tipa te pitanja linearnog mjerila.

Upitnik *Profesionalni razvoj i kvaliteta pedagoške prakse* sastojao se od 3 dijela:

- Prvi se dio odnosio na sociodemografska obilježja ispitanika - spol, dob, godine radnog staža u predškolskom odgoju, status zaposlenja, razinu obrazovanja te osnivača dječjeg vrtića.
- Drugi dio upitnika sastojao se od dva pitanja otvorenog tipa u kojima su ispitanici odgovarali na pitanja o tome što podrazumijevaju pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove te što podrazumijevaju pod profesionalnim razvojem.
- Treći dio upitnika sastoji se od dvije zavisne varijable s 21 česticom. Prva varijabla odnosila se na mišljenje ispitanika o povezanosti profesionalnog razvoja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove, a druga varijabla na učestalost vlastite aktivnosti u oblicima osobnog profesionalnog razvoja. U prvoj zavisnoj varijabli ispitanici su putem petostupanjske Likertove skale izražavali mišljenje pri čemu je 1 - *u potpunosti se ne slažem*, 2 - *ne slažem se*, 3 - *niti se slažem, niti se ne slažem*, 4 - *slažem se* i 5 - *u potpunosti se slažem*.

potpunosti se slažem. U drugoj zavisnoj varijabli ispitanici su putem četverostupanjske skale procjenjivali učestalost pri čemu je 1 - *nikako*, 2 - *rijetko (jednom godišnje)*, 3 - *često (3-4 puta godišnje)* i 4 - *redovito (jednom mjesečno)*.

6.5. REZULTATI I RASPRAVA

Ispitanici su u anketnom upitniku mogli odgovoriti na dva pitanja otvorenog tipa. Prvo pitanje je bilo „Što Vi podrazumijevate pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove?“. Uvidom u odgovore najviše ispitanika pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove podrazumijeva profesionalni razvoj odgojitelja te pojmove koji su usko povezani ili čine dio profesionalnog razvoja (f=35). Ističu se sljedeći odgovori:

- „kontinuirano profesionalno usavršavanje odgojitelja“,
- „redovite edukacije i usavršavanja odgojitelja te primjena navedenog u odgojno-obrazovnim ustanovama, međusobnu suradnju odgojitelja i stručnog tima, maksimalnu posvećenost svakom djetetu“,
- „kvalitetne, stručne i susretljive djelatnike spremne za konstantno napredovanje u struci“,
- „omogućavanje djelatnicima što više stručnih usavršavanja kako bi bili što profesionalniji i kompetentniji“,
- „kvaliteta profesionalnog razvoja i usavršavanja odgojitelja“.

Uz profesionalni razvoj ispitanici pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove najčešće podrazumijevaju suradnju, partnerstvo i timski rad (f=35). Tako pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove ispitanici podrazumijevaju:

- „stručnost, suradnju, dobru komunikaciju svih grana, podrška stručnom usavršavanju i napretku i inovativnosti djelatnika“,
- „zajedništvo, zajedničko učenje, rad i uvjerenja svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa“,
- „kvalitetnu suradnju među odgojiteljima/roditeljima kao i sa stručnim timom odgojno-obrazovne ustanove i prije svega kompetentan i stručan ravnatelj“.

Osim profesionalnog razvoja i suradnje, odgojitelji prepoznaju i otvorenu komunikaciju (f=10) kao važan čimbenik kvalitete odgojno-obrazovne ustanove, a jedan od ispitanika navodi kako je „Kvaliteta odgojno-obrazovne ustanove prije svega otvorena komunikacija između odgojitelja i stručne službe, odgojitelja međusobno, izgradnja partnerskog odnosa s roditeljima. Otvoreni pristup odgoja djece rane i predškolske dobi koji je uvijek i konstantno spreman na proces promjene, mijenjanja i izgradnje kurikula kako na

mikro tako i na makro razini". Procjena važnosti komunikacije kao čimbenika profesionalnog razvoja odgojitelja u suglasju je s istraživanjem autorica Visković i Višnjic Jevtić (2016) gdje ispitanici obuhvaćeni uzorkom značajnom procjenjuju komunikaciju za osobno profesionalno usavršavanje. Od ukupnog broja ispitanika, devet ih je pridalo značaj poštivanju DPS-a, a jedan od ispitanika posebno ističe njegovo poštivanje kao preduvjet kvalitete odgojno-obrazovne ustanove što je suglasno s postavkama EU Vijeća za obrazovanje koje strukturu ustanove ističe kao jedan od preduvijeta kvalitete (EU, 2014, 2019). Odgojitelji uvjete rada ističu kao značajnije za kvalitetu nego stručno usavršavanje: „Poštivanje Državnog pedagoškog standarda kao osnovni preduvjet da bi odgojitelji mogli raditi u svom punom potencijalu. Sva kvaliteta odgojno-obrazovnog rada počiva na odgojitelju, njegovoj dobroj volji da kupuje materijale od svoje plaće i da daje 110 % od sebe tako da bi stvari mogle uopće funkcionirati. Nije isto kad su u skupini 4 odgojitelja na 20 djece (zapad) ili kad je 1 odgojitelj na 28 djece. Ne postoji količina stručnog usavršavanja koja može premostiti taj jaz.” Ispitanici su naveli da je kvalitetna odgojno-obrazovna ustanova temeljena na NKRPOO, a prema tome i usmjerena na dijete i ostvarivanje njegove dobrobiti. Među čimbenicima koji utječu na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove, ispitanici još ubrajaju prostorno-materijalno okruženje, motivaciju odgojitelja te proces (samo)vrjednovanja.

Drugo postavljeno pitanje na koje su ispitanici trebali odgovoriti je „Što Vi podrazumijevate pod profesionalnim razvojem odgojitelja?“. Odgovori su bili različiti, a ispitanici su najviše isticali cjeloživotno učenje, refleksiju i samorefleksiju prakse odgojitelja, stručno usavršavanje, edukacije, radionice, seminare i sudjelovanje na stručnim skupovima, vođenje mape profesionalnog razvoja te proces vrjednovanja. Većina ispitanika pod profesionalnim razvojem podrazumijeva samo stručno usavršavanje i njegove oblike, međutim, stručno usavršavanje je uži pojam od profesionalnog razvoja odgojitelja (Takač, 2018). Ipak, jedan je ispitanik odgovorio da profesionalni razvoj nije samo stručno usavršavanje već „neprekidna obveza educiranja kroz formalno, neformalno i cjeloživotno obrazovanje, mogućnost i otvorenost za edukacije preko AZOO, sudjelovanje i izlaganje na stručnim i znanstvenim skupovima, mogućnost akcijskih istraživanja te sudjelovanje u različitim zajednicama učenja.“ Mišljenje ovog ispitanika o tome što je profesionalni razvoj odgojitelja, iako isti ne prepoznaje pripravništvo kao dio profesionalnog razvoja odgojitelja, može se povezati s ciklusom profesionalnog razvoja kojeg iznosi Mendeš (2018), a odnosi se na tri faze profesionalnog razvoja odgojitelja: formalno obrazovanje, pripravništvo i trajno profesionalno učenje.

U trećem dijelu upitnika, ispitanicima su ponuđene dvije skale procjene. Ispitanici su zamoljeni procijeniti stupanj slaganja, odnosno neslaganja s ponuđenim tvrdnjama o povezanosti profesionalnog razvoja s kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove te učestalost sudjelovanja u navedenim oblicima stručnog usavršavanja. Skale su sadržavale ukupno 21 tvrdnju. Pouzdanost skale procjene ispitana je Cronbachovim alfa pokazateljem ($\alpha = ,924$).

Tablica 5. Povezanost profesionalnog razvoja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove

	MIN	MAX	M	SD
Profesionalni razvoj odgojitelja je važni činitelj kvalitete odgojno-obrazovne ustanove	1	5	4,63	,744
Ustanova u kojoj radim brine o unapređenju svoje kvalitete	1	5	3,66	1,079
Intrinzična motivacija za stručnim usavršavanjem sama po sebi vodi unapređenju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove.	1	5	4,20	,933
Oblici stručnog usavršavanja koji se održavaju unutar ustanove u kojoj radim pridonose kvaliteti ustanove	1	5	3,75	1,096
Sadržaji u sklopu programa stručnog usavršavanja obuhvaćaju teme vezane za unapređenje kvalitete	1	5	3,83	1,096
Stručno se usavršavam kako bih pridonio/la kvaliteti ustanove u kojoj radim.	1	5	4,27	,924
Primjećujem kako sudjelovanje u oblicima stručnog usavršavanja pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim	2	5	4,20	,904
Primjećujem kako moj osobni profesionalni razvoj pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim	1	5	4,32	,813
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u znanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	1	5	4,41	,829
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	1	5	4,35	,852
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u djelovanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	1	5	4,35	,820
Ustanova u kojoj radim pruža mogućnost odgojiteljima da nude prijedloge o temama stručnih usavršavanja	1	5	3,67	1,187
Refleksivna praksa odgojitelja potiče razvoj kvalitete ustanove	1	5	4,41	,796

Ustanova u kojoj radim prati učinkovitost stručnog usavršavanja s ciljem razvoja kvalitete	1	5	3,48	1,192
Ustanova u kojoj radim ima Tim za kvalitetu	1	5	2,78	1,400
Ustanova u kojoj radim potiče razvoj svakog odgojitelja	1	5	3,33	1,294

Iz *Tablice 5.* vidljivo je da se većina ispitanika najviše slaže s tvrdnjom *Profesionalni razvoj odgojitelja je važni činitelj kvalitete odgojno-obrazovne ustanove* ($M=4,63$, $SD=0,744$). To ukazuje na uvjerenje da profesionalni razvoj znatno utječe na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove. Većina ispitanika slaže se s tvrdnjom *Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u znanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove* ($M=4,41$, $SD=0,829$) te tvrdnjom da *Refleksivna praksa odgojitelja potiče razvoj kvalitete ustanove* ($M=4,41$, $SD=0,796$). Iako većina ispitanika u ovom istraživanju uočava važnost refleksivne prakse odgojitelja u unapređenju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove, istraživanje autorica Vujičić i Čamber Tambolaš (2017) pokazalo je kako je upravo refleksivna praksa odgojitelja najrjeđe korišten oblik stručnog usavršavanja. Može se pretpostaviti da je potrebno poticati odgojitelje na refleksivnu praksu jer je upravo to jedan od najučinkovitijih načina napredovanja pojedinca, a posljedično tome i ustanove (Šagud, 2011). Nešto manje ispitanika slaže se s tvrdnjom da *Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove* ($M=4,35$, $SD=0,852$) i da *Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u djelovanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove* ($M=4,35$, $SD=0,820$). Iako se polovica ispitanika u potpunosti slaže s tvrdnjom *Primjećujem kako moj osobni profesionalni razvoj pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim*, ovu tvrdnju vrjednuju manje nego prethodne ($M=4,32$, $SD=0,813$). Slična je situacija s tvrdnjom da *Intrinzična motivacija za stručnim usavršavanjem sama po sebi vodi unapređenju kvalitete odgojno-obrazovne ustanoves* kojom se u potpunosti slaže više od polovice ispitanika, ali u odnosu na ukupnu procjenu, niže je vrjednuju ($M=4,20$, $SD=0,933$). Za tvrdnju *Ustanova u kojoj radim potiče razvoj svakog odgojitelja* čak 11,4% ispitanika izražava da se u potpunosti ne slaže s istom ($M=3,33$, $SD=1,294$). Budući da su odgojitelji nositelji odgojno-obrazovnog procesa čija kvaliteta ovisi i o poticanju njegova razvoja od strane ustanove, ovaj je rezultat poražavajući. Najmanje se ispitanika slaže s tvrdnjom *Ustanova u kojoj radim ima Tim za kvalitetu* ($M=2,78$, $SD=1,400$), što može biti rezultat odredbe po kojoj ustanove nisu obvezne imati tim za kvalitetu (Slunjski i sur., 2012).

Tablica 6. Frekvencije i postotci učestalosti pojedinih oblika stručnog usavršavanja

	1 nikako	2 rijetko (jednom godišnje)	3 često (3-4 puta godišnje)	4 redovito (1 mjesečno)
Čitam stručnu literaturu (periodiku- časopise)	1 0,8%	6 5,2%	56 49,1%	51 44,7%
Sudjelujem na stručnom usavršavanju u ustanovi	2 1,7%	14 12,2%	33 28,9%	65 57%
Sudjelujem u stručnom usavršavanju koje organizira AZOO	7 6,1%	21 18,4%	46 40,3%	40 35%
Izlažem na stručnim skupovima	55 48,2%	30 26,3%	16 14%	13 11,4%
Sudjelujem u stručnom usavršavanju koje organiziraju pojedine institucije (Korak po korak, OMEP;..)	13 11,4%	31 27,1%	38 33,3%	32 28%

Temeljem rezultata prikazanih u *Tablici 6.* vidljivo je da najviše odgojitelja redovito ($f=65$) sudjeluje na stručnom usavršavanju unutar ustanove što čini 57% ukupnog broja ispitanika. U ovakvim oblicima stručnog usavršavanja često (3-4 puta godišnje) sudjeluju 33 odgojitelja (28,9%), rijetko (jednom godišnje) 14 odgojitelja (12,2%), a nikako ne sudjeluju 2 odgojitelja (1,7%). Od ukupnog broja ispitanika obuhvaćenih uzorkom, *Čitam stručnu literaturu (periodiku – časopise) kao oblik stručnog usavršavanja u kontekstu profesionalnog razvoja odgojitelja*, redovito upotrebljava 51 odgojitelj (44,7%), često 56 odgojitelja (49,1%), rijetko 6 odgojitelja (5,2%), a nikada ne upotrebljava 1 odgojitelj (0,8%). Na stručnom usavršavanju koje organizira AZOO redovito sudjeluje 40 odgojitelja (35%), često sudjeluje 46 odgojitelja (40,3%), rijetko 21 odgojitelj (18,4%), a nikada ne sudjeluje 7 odgojitelja (6,1%). Od ukupnog broja ispitanika, 32 odgojitelja redovno sudjeluju u stručnom usavršavanju koje organiziraju pojedine institucije (Korak po korak, OMEP;..) (28%), 38 odgojitelja (33,3%) često sudjeluje, dok rijetko sudjeluje 31 odgojitelj (27,1%). Trinaest odgojitelja (11,4%) nikada ne sudjeluje u ovom obliku stručnog usavršavanja. Od ukupnog broja ispitanika, gotovo polovica ($f=55$) se izrazila da nikada ne izlaže na stručnim skupovima, dok ih se jako mali broj ($f=13$) izrazilo da redovito izlaže na stručnim skupovima. Day i suradnici (2007), definirajući faze profesionalnog razvoja, ističu i poticanje odgojitelja na pisanje znanstvenih i stručnih radova te sudjelovanje u različitim projektima. Može se pretpostaviti da bi, u tom slučaju, odgojitelji bili motiviraniji izložiti svoje radove na stručnim skupovima, što bi rezultiralo većim brojem odgojitelja koji izlažu na stručnim skupovima.

Istražena je moguća povezanost ukupne procjene s dobi i godinama radnog staža ispitanika (*Tablica 7.*).

Tablica 7. Korelacija ukupne procjene s dobi i godinama radnog staža ispitanika

			SKOR
Spearman's rho	Dob (godine života):	r	-,013
		p	,889
	Radni staž u predškolskom odgoju (upisati godine):	r	,041
		p	,662

Primjenom Spearmanovog rho koeficijenta korelacije utvrđeno je da ne postoji statistički značajna povezanost ukupne procjene s dobi i godinama radnog staža ispitanika.

Jednosmjernom analizom varijance ANOVA istražena je povezanost ukupne procjene s obrazovanjem, radnim statusom i osnivačem. Rezultati su prikazani u *Tablici 8.*, *Tablici 9.* i *Tablici 10.*

Tablica 8. Procjena mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove s razinom obrazovanja odgojitelja

ANOVA					
SKOR	Σ	df	M	F	p
Između uzoraka	390,159	3	130,053	,762	,518
Unutar uzoraka	18786,306	110	170,785		
Ukupno	19176,465	113			

ANOVA testom utvrđeno je da ne postoji statistički značajna povezanost između razine obrazovanja ispitanika i svih čestica koje se odnose na utjecaj profesionalnog razvoja odgojitelja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove (*Tablica 8.*).

Tablica 9. Procjena mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove sa statusom zaposlenja odgojitelja

ANOVA					
SKOR	Σ	df	M	F	p
Između uzoraka	89,508	2	44,754	,260	,771
Unutar uzoraka	19086,957	111	171,955		

Ukupno	19176,465	113
--------	-----------	-----

Istim je testom utvrđeno nepostojanje statistički značajne povezanosti između statusa zaposlenja i svih čestica koje se odnose na utjecaj profesionalnog razvoja odgojitelja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove (*Tablica 9.*).

Tablica 10. Procjena mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove s osnivačem dječjeg vrtića

ANOVA					
SKOR	Σ	df	M	F	p
Između uzoraka	11,489	2	5,744	,033	,967
Unutar uzoraka	19164,976	111	172,657		
Ukupno	19176,465	113			

Tablica 10. prikazuje da ne postoji statistički značajna povezanost ni između osnivača dječjeg vrtića i svih čestica koje se odnose na utjecaj profesionalnog razvoja odgojitelja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove.

Istražena je moguća postojanost statistički značajne razlike u mišljenju odgojitelja o utjecaju profesionalnog razvoja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove u odnosu na nižu i višu razinu obrazovanja. Rezultati su prikazani u *Tablici 11.*

Tablica 11. Mišljenja odgojitelja o utjecaju profesionalnog razvoja na kvalitetu odgojno obrazovne ustanove s obzirom na razinu obrazovanja

	Razina obrazovanja	M	SD	t	p
Profesionalni razvoj odgojitelja je važni činitelj kvalitete odgojno-obrazovne ustanove	VŠS ili prvostupnik	4,53	,863		
	VSS ili mag.struke	4,88	,342	-2,529*	,014*
Ustanova u kojoj radim brine o unapređenju svoje kvalitete	VŠS ili prvostupnik	3,59	1,109		
	VSS ili mag.struke	3,88	1,204	-,859	,400
Intrinzična motivacija	VŠS ili prvostupnik	4,09	1,034		

za stručnim usavršavanjem sama po sebi vodi unapređenju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove.	VSS ili mag.struke	4,44	,727	-1,562	,128
Oblici stručnog usavršavanja koji se održavaju unutar ustanove u kojoj radim	VŠS ili prvostupnik	3,76	1,039		
pridonose kvaliteti ustanove	VSS ili mag.struke	3,75	1,342	,021	,983
Sadržaji u sklopu programa stručnog usavršavanja	VŠS ili prvostupnik	3,89	1,010		
obuhvaćaju teme vezane za unapređenje kvalitete	VSS ili mag.struke	3,69	1,493	,525	,606
Stručno se usavršavam kako bih pridonio/la kvaliteti ustanove u kojoj radim.	VŠS ili prvostupnik	4,20	,932		
Primjećujem kako sudjelovanje u oblicima stručnog usavršavanja pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim.	VSS ili mag.struke	4,38	,806	-,768	,450
Primjećujem kako moj osobni profesionalni razvoj pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim	VŠS ili prvostupnik	4,05	,935		
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u znanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove.	VSS ili mag.struke	4,56	,629	-2,653*	,012*
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VSS ili mag.struke	4,63	,500	-2,653*	,012*
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u znanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove.	VŠS ili prvostupnik	4,38	,837		
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VSS ili mag.struke	4,75	,447	-2,442*	,019*
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VŠS ili prvostupnik	4,24	,878	-1,643	,104
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VSS ili mag.struke	4,63	,619		
Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VŠS ili prvostupnik	4,21	,886		

usavršavanje rezultira pomacima djelovanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VSS ili mag.struke	4,75	,447	-3,444*	,001*
Ustanova u kojoj radim pruža mogućnost odgojiteljima da nude prijedloge o temama stručnih usavršavanja.	VŠS ili prvostupnik	3,71	1,106		
	VSS ili mag.struke	3,63	1,204	,264	,795
Refleksivna praksa odgojitelja pridonosi unapređenju kvalitete ustanove	VŠS ili prvostupnik	4,26	,882		
	VSS ili mag.struke	4,50	,632	-1,264	,216
Ustanova u kojoj radim prati učinkovitost stručnog usavršavanja s ciljem razvoja kvalitete	VŠS ili prvostupnik	3,44	1,069		
	VSS ili mag.struke	3,69	1,401	-,663	,515
Ustanova u kojoj radim ima Tim za kvalitetu	VŠS ili prvostupnik	2,95	1,397		
	VSS ili mag.struke	2,81	1,559	,334	,742
Ustanova u kojoj radim potiče razvoj svakog odgojitelja.	VŠS ili prvostupnik	3,36	1,172		
	VSS ili mag.struke	3,38	1,408	-,030	,976

* statistički značajna razlika

Iz prikazanih rezultata vidljivo je da postoji statistički značajna razlika ($t = -2,529$, $p = ,014$) u mišljenju ispitanika da je profesionalni razvoj odgojitelja važni činitelj kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Odgojitelji s višom razinom obrazovanja više vrjednuju tvrdnju *Primjećujem kako sudjelovanje u oblicima stručnog usavršavanja pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim* ($t = -2,653$, $p = ,012$) od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja. S obzirom na to, može se pretpostaviti da su odgojitelji s višom razinom obrazovanja intrinzično motiviraniji za sudjelovanje u različitim oblicima stručnog usavršavanja i tako pridonose kvaliteti ustanove u kojoj rade. Rezultati su pokazali i statistički značajnu razliku ($t = -2,653$, $p = ,012$) u vrjednovanju tvrdnje *Primjećujem kako moj osobni profesionalni razvoj pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim* pri čemu odgojitelji s višom razinom obrazovanja i ovu tvrdnju vrjednuju više od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja. Može se zaključiti da odgojitelji s višom razinom obrazovanja više brinu o osobnom profesionalnom razvoju, a njihov osobni profesionalni razvoj, osim što unapređuje odgojitelje, pridonosi i kvaliteti

ustanove u kojoj rade. To potvrđuje i navod autorice Vujičić (2011) koja ističe da profesionalni razvoj odgojitelja nije isključivo individualni osobni proces pojedinca nego i proces koji utječe na promjenu kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Između odgojitelja s višom razinom obrazovanja i odgojitelja s nižom razinom obrazovanja vidljiva je statistički značajna razlika ($t = -2,442$, $p = ,019$) u vrjednovanju tvrdnje da *Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u znanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove* što je i opravdano tvrditi s obzirom na to da odgojitelji samim upisom na diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja teže stjecanju novih znanja formalnim obrazovanjem koje je jedan od procesa profesionalnog razvoja odgojitelja. Statistički značajna razlika ($t = -3,444$, $p = ,001$) vidljiva je i u tvrdnji *Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima djelovanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove* koju, također, više vrjednuju odgojitelji s višom od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja. Što se tiče čestice *Refleksivna praksa odgojitelja pridonosi unapređenju kvalitete ustanove*, rezultati pokazuju postojanje razlike u odnosu na višu i nižu razinu obrazovanja, međutim one nisu statistički značajne. Statistički značajne razlike, s obzirom na razinu obrazovanja, nema ni u tvrdnji *Ustanova u kojoj radim potiče razvoj svakog odgojitelja*, na temelju čega bi se moglo zaključiti da odgojitelji ne uočavaju razliku u poticanju njihovog razvoja od strane ustanove. Odgojno-obrazovna ustanova u cjelini bi trebala poticati razvoj svakog odgojitelja bez obzira na razinu obrazovanja. Temeljem iznesenih rezultata, može se zaključiti da odgojitelji s višom razinom obrazovanja značajnije vrjednuju i prepoznaju utjecaj profesionalnog razvoja odgojitelja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove. Dobivenim se rezultatima djelomično (u određenim česticama) potvrđuje hipoteza H_1 : Pretpostavlja se postojanost statistički značajne razlike u mišljenju odgojitelja o utjecaju profesionalnog razvoja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove u odnosu na nižu i višu razinu obrazovanja.

Istražena je moguća postojanost statistički značajne razlike u učestalosti sudjelovanja u različitim oblicima stručnog usavršavanja s obzirom na nižu i višu razinu obrazovanja. Rezultati su prikazani u *Tablici 12*.

Tablica 12. Učestalost sudjelovanja u različitim oblicima stručnog usavršavanja s obzirom na višu i nižu razinu obrazovanja

	Razina obrazovanja	M	SD	t	p
Čitam stručnu literaturu (periodiku - časopise)	VŠS ili prvostupnik	3,29	,696		
	VSS ili mag.struke	3,38	,500	-,575	,570
Sudjelujem na stručnom usavršavanju u ustanovi	VŠS ili prvostupnik	3,56	,585		
	VSS ili mag.struke	3,25	1,000	1,194	,248
Sudjelujem u stručnom usavršavanju koje organizira AZOO	VŠS ili prvostupnik	3,12	,851		
	VSS ili mag.struke	3,00	,894	,491	,628
Izlažem na stručnim skupovima	VŠS ili prvostupnik	1,80	,964		
	VSS ili mag.struke	2,75	1,238	-2,856*	,010*
Sudjelujem u stručnom usavršavanju koje organiziraju pojedine institucije (Korak po korak, OMEP;...)	VŠS ili prvostupnik	2,83	,954		
	VSS ili mag.struke	2,81	,981	,077	,940

* statistički značajna razlika

Rezultati su pokazali da u svim tvrdnjama postoji razlika u učestalosti sudjelovanja u različitim oblicima stručnog usavršavanja s obzirom na razinu obrazovanja, ali statistički značajna razlika prisutna je samo u tvrdnji *Izlažem na stručnim skupovima* ($t=-2,856$). Odgojitelji s višom razinom obrazovanja učestalije izlažu na stručnim skupovima od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja. Prikazani rezultati odgovaraju rezultatima istraživanja autorica Visković i Višnjić Jevtić (2016) koje je pokazalo da su odgojitelji s višom razinom obrazovanja skloniji, tj. češće sudjeluju u različitim oblicima stručnog usavršavanja od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja. S obzirom na faze profesionalnog razvoja odgojitelja (Day i sur., 2007) može se pretpostaviti da je učestalost stručnog usavršavanja povezana s godinama radnog staža. Međutim, rezultati ANOVA testa nisu pokazali značajnu povezanost, ali razlika je utvrđena s obzirom na razinu obrazovanja

odgojitelja iako ta nezavisna varijabla nije dobar pokazatelj učestalosti stručnog usavršavanja (Visković i Višnjic Jevtić, 2016). S obzirom na dobivene rezultate, djelomično se (u jednoj čestici) potvrđuje hipoteza H_2 : Pretpostavlja se postojanost statistički značajne razlike u učestalosti sudjelovanja u različitim oblicima stručnog usavršavanja s obzirom na nižu i višu razinu obrazovanja.

7. ZAKLJUČAK

Društvene promjene, zahtjevi i očekivanja koje društvo stavlja pred odgojno-obrazovni sustav, odgojno-obrazovnu ustanovu, odgojitelje i stručne suradnike, iziskuju kontinuirani profesionalni razvoj. U okviru profesionalnog razvoja, važno je stručno usavršavanje i napredovanje kako bi se razvijala kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa te odgojno-obrazovne ustanove u cjelini. Odgojitelji bi većinom trebali biti inicijatori vlastitog profesionalnog razvoja, a odgojno-obrazovna ustanova bi, također, trebala poticati odgojitelje na profesionalni razvoj i omogućiti im uvjete i prilike za različita stručna usavršavanja. Osim što profesionalni razvoj odgojitelja utječe na njega samoga, povezan je s kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove. Kvaliteta odgojno-obrazovne ustanove oblikuje se, između ostaloga, i profesionalnim razvojem odgojitelja.

Prikazanim istraživanjem vidljivo je da odgojitelji prepoznaju profesionalni razvoj kao važan čimbenik za razvoj kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. S jedne je strane moguće da su ispitanici uistinu procijenili profesionalni razvoj važnim čimbenikom kvalitete odgojno-obrazovne ustanove, dok su, s druge strane, mogli dati socijalno poželjne odgovore s obzirom na to da se istraživanje bavi tom temom. Istraživanjem je utvrđeno da nema povezanosti između dobi, godina radnog staža, statusom zaposlenja, razine obrazovanja i osnivačem dječjeg vrtića s ukupnom procjenom. Utvrđena je, međutim, statistički značajna razlika u mišljenju odgojitelja o utjecaju profesionalnog razvoja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove s obzirom na razinu obrazovanja odgojitelja. Odgojitelji s višom razinom obrazovanja značajnije vrjednuju utjecaj profesionalnog razvoja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja. Mogući razlog tomu je završen diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji predstavlja višu razinu formalnog obrazovanja kao primarnog procesa profesionalnog razvoja odgojitelja. Rezultati formalnog obrazovanja najčešće su pomaci u znanju pa onda i u uvjerenjima. Primjenom novih znanja i uvjerenja, mijenja se djelovanje odgojitelja što gradi kvalitetnu odgojno-obrazovnu ustanovu.

Nova znanja se ne stječu samo tijekom formalnog obrazovanja nego i kroz kontinuirano stručno usavršavanje. Istraživanje je pokazalo statistički značajnu razliku u učestalosti stručnog usavršavanja s obzirom na višu i nižu razinu obrazovanja odgojitelja, pri čemu su odgojitelji s višom razinom obrazovanja skloniji češćem sudjelovanju u stručnom

usavršavanju od odgojitelja s nižom razinom obrazovanja za sve navedene vrste stručnog usavršavanja.

Prema rezultatima istraživanja opravdano je tvrditi da profesionalni razvoj odgojitelja utječe na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove. S obzirom na to da se većina ispitanika ne slaže s tvrdnjom da u ustanovama u kojima rade postoje timovi za kvalitetu, moguće je zaključiti da bi inicijativa formiranja timova za kvalitetu otvorila dodatnu mogućnost odgojiteljima za profesionalni razvoj, praćenje, vrjednovanje i promicanje kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Vrijednost ovog istraživanja je u ukazivanju značaja profesionalnog razvoja odgojitelja za kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove, što može otvoriti nova istraživanja u tom smjeru.

8. LITERATURA

1. Agencija za odgoj i obrazovanje. (2014). *Strategija stručnog usavršavanja za profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih radnika (2014-2020)*. <https://www.nszssh.hr/pdf/Strategija%20strucnog%20usavršavanja.pdf> . Pristupljeno: 24.8.2021.
2. Antulić Majcen, S., Pribela Hodap, S. (2017). *Prvi koraci na putu prema kvaliteti. Samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
3. Beijaard, D., Meijer, P. C., Verloop, N. (2004). Reconsidering research on teachers' professional identity. *Teaching and teacher education*, 20(2), 107-128.
4. Bilač, S. (2015). Refleksivna praksa – čimbenik utjecaja na profesionalni razvoj, mijenjanje odgojno-obrazovne prakse i kvalitetu nastave. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 156(4), 447-460. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=245267. Pristupljeno: 24.8.2021.
5. Blanuša Trošelj, D. (2014). Na putu ka profesionalnoj etici odgajatelja. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 20(75), 6-8.
6. Blanuša Trošelj, D. (2018.) *Professional development od preschool teachers in Croatia*. Doctoral dissertation. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/5122/1/DOKTORATkonacniPRINTdanijela.pdf>. Pristupljeno 23.8.2021.
7. Breneselović, D. P., Krnjaja, Ž. (2018). Građenje kvalitete u praksivrtića. *Odgojno-obrazovne teme*, 1(1-2), 25-46. https://www.researchgate.net/profile/Dragana-Breneselovic/publication/341625869_Gradenje_kvaliteta_u_praksi_vrtica/links/5ecc18ca458515626ccc4d75/Gradenje-kvaliteta-u-praksi-vrtica.pdf. Pristupljeno: 23.7.2021.
8. Domović, V. (2011). Učiteljska profesija i profesionalni identitet učitelja. U: V. Vizek-Vidović (ur.) *Učitelji i njihovi mentori* (str. 11-37). Zagreb: IDIZ.
9. Fatović, M. (2016). Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja. *Školski vjesnik*, 65(4), 623-638. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=262730. Pristupljeno: 8.8.2021.

10. Filozofski fakultet u Splitu. (2016). *ELABORAT O STUDIJSKOM PROGRAMU - Diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. https://inet1.ffst.hr/_download/repository/ELABORAT_dipl._sveucilisni_studij_Rani_i_predskolski_odgoj_i_obrazovanje_-_2021.2022..pdf. Pristupljeno: 20.8.2021.
11. Gunc, Z. (2011). Stažiranje–korak do stručnosti. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 17(64), 11-13. <https://hrcak.srce.hr/124352>. Pristupljeno: 22.8.2021.
12. Horvatić, D. (2018). *Profesionalnost i profesionalni razvoj učitelja, nastavnika i stručnih suradnika*. Zagreb: Hrvatska akademska i istraživačka mreža–CARNET. https://pilot.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/06/Prirucnik_Profesionalnost-i-profesionalni-razvoj-ucitelja-nastavnika-i-strucnih-suradnika-1.pdf. Pristupljeno: 20.8.2021.
13. Hrvatski sabor. (2008). *Državni pedagoški standard*. Narodne novine: NN 63/2008. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html. Pristupljeno: 23.7.2021.
14. Hujala, E., Eskelinen, M., Keskinen, S., Chen, C., Inoue, C., Matsumoto, M., Kawase, M. (2016). Leadership tasks in early childhood education in Finland, Japan, and Singapore. *Journal of Research in Childhood Education*, 30(3), 406–421. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02568543.2016.1179551?scroll=top&needAccess=true>. Pristupljeno: 20.8.2021.
15. Jukić, T. (2010). Akcijska istraživanja na razini odgojno-obrazovne ustanove. *Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, 59(3.), 363-372. <https://hrcak.srce.hr/82383>. Pristupljeno: 24.8.2021.
16. Krstović, J. (2009). Odrazi sveučilišnog obrazovanja odgajatelja na koncept novog profesionalizma: izazovi i dileme. *Kurikulumi ranog odgoja i obveznog obrazovanja*, str. 173-184.
17. Kunstek, M. (2009). OD REFLEKSIVNE DO TEORIJSKE PRAKSE U VRTIĆU. *CURRICULUMS OF EARLY AND COMPULSORY EDUCATION*, 211. - 222. https://www.researchgate.net/publication/233728977_CURRICULUMS_OF_THE_EARLY_AND_COMPULSORY_EDUCATION_KURIKULUMI_RANOG_ODGOJA_I_OBVEZNOG_OBRAZOVANJA_Ten_Anniversaries_of_the_Teaching_Profession_in_Croatia_Marked_in_2009. Pristupljeno: 24.8.2021.
18. Lučić, K. (2007). Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi. *Odgovorne znanosti*, 9(1 (13)), 151-165. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=32805. Pristupljeno: 9.8.2021.

19. Ljubetić, M. (2007). (Samo)vrednovanje u sustavu ranog odgoja i obrazovanja. *Pedagogijska istraživanja*, 4 (1), 43 – 56. <https://core.ac.uk/download/pdf/19980799.pdf> Pristupljeno: 24.8.2021.
20. Mendeš, B. (2018). *Profesionalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece: od jednogodišnjeg tečaja do sveučilišnog studija*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
21. Ministarstvo prosvjete i športa. (1997). *Pravilnik o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgojitelja i stručnih suradnika u dječjem vrtiću*. Narodne novine: NN 133/1997. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_12_133_1925.html. Pristupljeno: 9.8.2021.
22. Ministarstvo prosvjete i športa. (1997). *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju*. Narodne novine: NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19. <https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>. Pristupljeno: 22.8.2021.
23. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Narodne novine: NN 05/15. <https://www.azoo.hr/app/uploads/2020/12/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>. Pristupljeno: 24.8.2021.
24. Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica: Persona.
25. Pastuović, N. (2008). Cjeloživotno učenje i promjene u školovanju. *Odgojne znanosti*, 10(2), 253-267. <https://hrcak.srce.hr/29568>. Pristupljeno: 20.8.2021.
26. Pavlić, K. (2015). Kontinuirano profesionalno usavršavanje i razvoj vrtićkog kurikulumu. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 21(79), 12-13. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=254580. Pristupljeno: 24.8.2021.
27. Potkonjak, N. M., Šimleša, P. ur.(1989) *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
28. Purgar, M. (2014). PRAVO ODGOJNO-OBRAZOVNIH RADNIKA NA TRAJNO STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE I USAVRŠAVANJE. *Pravni vjesnik*, 30(2).3. <https://hrcak.srce.hr/132106>. Pristupljeno: 24.8.2021.
29. Sedlar, A. (2020). *Odnos kulture predškolske ustanove i kvalitete odgojno-obrazovnog rada*. Završni specijalistički rad. Zadar: Sveučilište u Zadru. <https://repozitorij.unizd.hr/islandora/object/unizd:5185/datastream/PDF/view>. Pristupljeno: 24.8.2021.

30. Slunjski, E., Ljubetić, M., Pribela Hodap, S., Malnar, A., Kljenak, T., Zagrajski Malek, S., Horvatić, S., Antulić, S. (2012). *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

http://dokumenti.ncvvo.hr/Samovrjednovanje/Tiskano/prirucnik_predskolski_odgoj.pdf.

Pristupljeno: 23.7.2021.

31. Slunjski, E. (2019). *Izvan okvira 4. Mudrost vođenja: prikaz istraživanja i alati razvoja praske vođenja*. Zagreb: Element.

32. Šagud, M. (2006). *Odgajatelj kao reflektivni praktičar*. Petrinja: Visoka učiteljska škola.

33. Šagud, M. (2011). Inicijalno obrazovanje odgajatelja i profesionalni razvoj. *Pedagoški istraživanja*, 8(2), 259-267.

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=172482. Pristupljeno:

20.8.2021.

34. Šagud, M. (2011). Profesionalno usavršavanje i razvoj odgajatelja. U: D. Maleš (ur.) *Nove paradigme ranog odgoja*, 267-291.

35. Tankersley, D., Brajković, S., Handžar, S., Rimkiene, R., Sabaliauskiene, R., Trikić, Z., Vonta, T. (2012). *Teorija u praksi: priručnik za profesionalni razvoj odgajatelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.

36. Vekić, M. (2015). Obrazovanje u novome ruhu: cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika*, 2(3), 5-14. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=253803. Pristupljeno:

28.8.2021.

37. Visković, I., Višnjić Jevtić, A. (2018). Professional development of kindergarten teachers in Croatia—a personal choice or an obligation. *Early Years*, 38(3), 286-297. <https://doi.org/10.1080/09575146.2017.1278747>. Pristupljeno: 24.8.2021.

38. Višnjić Jevtić, A. (2012). Razvoj profesije udruživanjem. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18(67), 2-4. https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=183108&show=clanak. Pristupljeno:

23.8.2021.

39. Vizek Vidović, V. (2011). Profesionalni razvoj učitelja. U: V. Vizek-Vidović (ur.) *Učitelji i njihovi mentori* (str. 11-37). Zagreb: IDIZ. *Development and Care*, 187(10), 1583-1595. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1317763>. Pristupljeno: 24.8.2021.

40. Vujičić, L. (2007). Kultura odgojno-obrazovne ustanove i stručno usavršavanje učitelja. *Magistra Iadertina*, 2(1), 91-

106. https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=33340&show=clanak. Pristupljeno: 28.8.2021.
41. Vujičić, L. (2008). Kultura odgojno-obrazovne ustanove i kvaliteta promjena odgojno-obrazovne prakse. *Pedagoška istraživanja*, 5(1), 7-20. https://hrcak.srce.hr/index.php?id_clanak_jezik=174783&show=clanak. Pristupljeno: 28.8.2021.
42. Vujičić, L. (2012). Sveučilišni diplomski studij: nova perspektiva stručnjaka u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18(70), 2-3. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=182831. Pristupljeno: 20.8.2021.
43. Vujičić, L., Čamber Tambolaš, A. (2017). Professional development of preschool teachers and changing the culture of the institution of early education. *Early Child*
44. Vujičić, L., Čepić, R., Pejić Papak, P. (2010). Affirmation of the Concept of New Professionalism in the Education of Preschool Teachers: Croatian Experiences, U: G. L. Chova, M. D. Belenguer, T. I. Candel (Ur.), *Proceedings of EDULEARN10 Conference* (str. 242-250). 5th-7th July 2010, Barcelona, Spain. Valencia: IATED.

Web izvori:

- European Commission. (2000). *A Memorandum on Lifelong Learning*. <https://uil.unesco.org/document/european-communities-memorandum-lifelong-learning-issued-2000>. Pristupljeno: 8.8.2021
- European Commission. (2014). *Key principles of a Quality Framework*. <https://bit.ly/38Y2c56>
- European Union.(2019). *Council Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems*. <https://bit.ly/3lc2f2L>

SAŽETAK

Profesionalni razvoj odgojitelja značajan je faktor u promicanju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Proces profesionalnog razvoja započinje formalnim obrazovanjem odgojitelja, a kontinuirano se nastavlja tijekom cijelog radnog vijeka pojedinca. Kvaliteta odgojno-obrazovne skupine ovisna je o brojnim čimbenicima, među njima i o profesionalnom razvoju odgojitelja, kao osoba koje obavljaju djelatnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i izravno sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu. Cilj ovog istraživanja bio je steći uvid u mišljenje ispitanika o tome što podrazumijevaju pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove i profesionalnom razvoju odgojitelja te o njihovoj povezanosti. Odgojitelji obuhvaćeni uzorkom pod pojmom kvalitete odgojno-obrazovne ustanove podrazumijevaju profesionalni razvoj, suradnju, otvorenu komunikaciju, poštivanje DPS-a, poštivanje NKRPOO, prostorno-materijalno okruženje, motivaciju te vrjednovanje i samovrjednovanje. Pod pojmom profesionalnog razvoja odgojitelji su najčešće navodili cjeloživotno učenje, refleksiju i samorefleksiju, stručno usavršavanje, vođenje mape profesionalnog razvoja te samovrjednovanje. Rezultati su pokazali statistički značajnu razliku u mišljenju ispitanika s višom razinom obrazovanja o utjecaju profesionalnog razvoja odgojitelja na kvalitetu odgojno-obrazovne ustanove između odgojitelja u odnosu na nižu razinu obrazovanja. Također, utvrđena je i statistički značajna razlika između odgojitelja s višom razinom obrazovanja u učestalosti sudjelovanja na stručnim usavršavanjima u odnosu na odgojitelje s nižom razinom obrazovanja.

Ključne riječi: kvaliteta odgojno-obrazovne ustanove, profesionalni razvoj odgojitelja, stručno usavršavanje

SUMMARY

Professional development of preschool teachers is an important factor in promoting the quality of educational institutions. The process of professional development begins with formal education of preschool teachers, and continues throughout the working life of the

individual. The quality of the educational group depends on a number of factors, including professional development of preschool teachers, as persons engaged in early and preschool education activities and directly participating in the educational process. The aim of this research was to gain insight into the opinion of examinees on what they mean by the quality of educational institution and preschool teachers' professional development and their connection. Teachers included in the sample under the term quality of educational institutions include professional development, cooperation, open communication, compliance with SPS, respecting NCEPE, physical and material environment, motivation, evaluation and self-evaluation. Under the term professional development, preschool teachers mostly cited lifelong learning, reflection and self-reflection, professional training, mapping of professional development and self-evaluation. The results showed a statistically significant difference in the opinion of subjects with higher level of education on the impact of professional development of educators on the quality of educational institutions between teachers compared to lower level of education. There was also a statistically significant difference between preschool teachers with higher level of education in the frequency of participation in professional training compared to preschool teachers with lower level of education.

Keywords: educational institutions quality, preschool teachers' professional development, professional training

PRILOZI

Prilog 1. Popis slika

Slika 1.	Dobna struktura ispitanika	str. 18
Slika 2.	Struktura ispitanika prema godinama radnog staža	str. 19

Prilog 2. Popis tablica

Tablica 1.	Uzorak ispitanika prema spolu	str. 18
Tablica 2.	Struktura ispitanika prema statusu zaposlenja	str. 19
Tablica 3.	Struktura ispitanika prema osnivaču dječjeg vrtića	str. 20
Tablica 4.	Struktura ispitanika prema razini obrazovanja	str. 20
Tablica 5.	Povezanost profesionalnog razvoja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove	str. 24
Tablica 6.	Frekvencije i postotci učestalosti pojedinih oblika stručnog usavršavanja	str. 26
Tablica 7.	Korelacija ukupne procjene s dobi i godinama radnog staža ispitanika	str. 27
Tablica 8.	Procjena mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove s razinom obrazovanja odgojitelja	str. 27
Tablica 9.	Procjena mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove sa statusom zaposlenja odgojitelja	str. 27
Tablica 10.	Procjena mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove s osnivačem dječjeg vrtića	str. 28
Tablica 11.	Mišljenja odgojitelja o utjecaju profesionalnog razvoja na kvalitetu odgojno obrazovne ustanove s obzirom na razinu obrazovanja	str. 28
Tablica 12.	Učestalost sudjelovanja u različitim oblicima stručnog	str. 32

	usavršavanja s obzirom na višu i nižu razinu obrazovanja	
--	--	--

Prilog 3. Anketni upitnik: Profesionalni razvoj i kvaliteta pedagoške prakse

Poštovanje,

molimo da sudjelujete u istraživanju mišljenja odgojitelja o povezanosti profesionalnog razvoja odgojitelja i kvalitete odgojno-obrazovne ustanove. Sudjelovanje je dragovoljno. Istraživanje jamči Vašu anonimnost, a demografski podaci potrebni su samo radi provjere pretpostavki. Sakupljeni podaci dobiveni ovim istraživanjem koristiti će se za izradu diplomskog rada Ivone Mitar pod mentorstvom doc. dr. sc. Ivane Visković.

1. Spol Žensko – Muško (označite)	2. Dob _____ (godine života)
3. Radni staž u predškolskom odgoju _____ (upisati godine)	4. Status zaposlenja: a) pripravnik / ca b) zaposlen/a na određeno radno vrijeme c) zaposlen/a na neodređeno radno vrijeme (stalni radni odnos)
5. Osnivač dječjeg vrtića u kojem radite je: a) jedinica lokalne samouprave (grad) b) fizička ili pravna osoba c) vjerska zajednica	6. Vaša razina obrazovanja je: a) SSS b) VŠS ili prvostupnik/ca c) Student/ica diplomskog studija d) VSS ilimag.struke

Što Vi podrazumijevate pod kvalitetom odgojno-obrazovne ustanove? *

Što Vi podrazumijevate pod profesionalnim razvojem odgojitelja? *

Molim Vas da svoju procjenu dolje navedenih tvrdnji iskažete odabirom odgovora koji najbolje opisuje stupanj (ne)slaganja s navedenom tvrdnjom, pri čemu je:

1 = U potpunosti se ne slažem

2 = Ne slažem se

3 = Niti se slažem, niti se ne slažem

4 = Slažem se

5 = U potpunosti se slažem

		1	2	3	4	5
7.	Profesionalni razvoj odgojitelja je važni činitelj kvalitete odgojno-obrazovne ustanove					
8.	Ustanova u kojoj radim brine o unapređenju svoje kvalitete					
9.	Intrinzična motivacija za stručnim usavršavanjem sama po sebi vodi unapređenju kvalitete odgojno-obrazovne ustanove.					
10.	Oblici stručnog usavršavanja koji se održavaju unutar ustanove u kojoj radim pridonose kvaliteti ustanove					
11.	Sadržaji u sklopu programa stručnog usavršavanja obuhvaćaju teme vezane za unapređenje kvalitete					
12.	Stručno se usavršavam kako bih pridonio/la kvaliteti ustanove u kojoj radim.					
13.	Primjećujem kako sudjelovanje u oblicima stručnog usavršavanja pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim					
14.	Primjećujem kako moj osobni profesionalni razvoj pridonosi kvaliteti ustanove u kojoj radim					
15.	Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u znanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove					

16.	Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u uvjerenjima (stavovima) pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove					
17.	Kontinuirano profesionalno usavršavanje rezultira pomacima u djelovanju pa tako pridonosi unapređenju kvalitete ustanove					
18.	Ustanova u kojoj radim pruža mogućnost odgojiteljima da nude prijedloge o temama stručnih usavršavanja.					
19.	Refleksivna praksa odgojitelja potiče razvoj kvalitete ustanove					
20.	Ustanova u kojoj radim prati učinkovitost stručnog usavršavanja s ciljem razvoja kvalitete					
21.	Ustanova u kojoj radim ima Tim za kvalitetu					
22.	Ustanova u kojoj radim potiče razvoj svakog odgojitelja.					

Procijenite učestalost aktivnosti osobnog profesionalnog razvoja pri čemu je:

1 = nikako

2 = rijetko (jednom godišnje)

3 = često (3-4 puta godišnje)

4 = redovito (1 mjesečno)

		1	2	3	4
23.	Čitam stručnu literaturu (periodiku- časopise)				
24.	Sudjelujem na stručnom usavršavanju u ustanovi				
25.	Sudjelujem u stručnom usavršavanju koje organizira AZOO				

26.	Izlažem na stručnim skupovima				
27.	Sudjelujem u stručnom usavršavanju koje organiziraju pojedine institucije (Korak po korak, OMEP;..)				

Hvala na sudjelovanju!

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Ivona Mitar, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, rujan 2021.

Potpis Ivona Mitar

OBRAZAC I.P.

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	Ivona Mitar
NASLOV RADA	Profesionalni razvoj odgojitelja kao članbenik kvalitete odgojno-obrazovne ustanove
VRSTA RADA	Diplomski rad
ZNANSTVENO PODRUČJE	Društvene znanosti
ZNANSTVENO POLJE	Pedagogija
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	doc.dr. sc. Ivana Visković
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. doc. dr. sc. Branimir Menduš 2. doc. dr. sc. Ivana Visković 3. dr. sc. Toni Maglica

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

- a.) u otvorenom pristupu
- b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu
- c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Split, rujan 2021.

mjesto, datum

Ivona Mitar

potpis studenta/ice

IZJAVA O LEKTURI

Ja, Petra Bašić, izjavljujem da je rad naslova
*Profesionalni razvoj odgojitelja kao čimbenik kvalitete odgojno-obrazovne
ustanove,*
autorice Ivone Mitar, lektoriran prema pravilima hrvatskoga jezika.

Datum:

16.9.2021.

Potpis lektora:
